

LATVIJAS UNIVERSITĀTE
MODERNO VALODU FAKULTĀTE
ĀZIJAS STUDIJU NODAĻA

**BA DZJIŅA ROMĀNS „ĢIMENE” UN VIŅA ĶĪNAS „LIELĀS
ĢIMENES” IEKĀRTAS KRITIKA**

BAKALAURA DARBS

Autors: **Žanna Musina**

Stud.apl.Nr. zm 07012

Darba vadītājs: Dr. Frank Kraushaar

RĪGA

2009

Saturs

Saturs	2
Ievads.....	3
1. XIX gadsimta beigū- XX gadsimta vēsturiskā situācija Ķīnā.....	5
2. „Jaunās kultūras kustība” un konfuciānisma kritika	8
3. Biogrāfija	11
3.1. Rakstnieka Ba Dzjiņa dzīves galvenie notikumi	11
3.2. Ba Dzjiņa dzīves pirmais posms.....	14
4. Ķīnas tradicionālā ģimenes sistēma.....	20
4.1. Konfuciānisma loma Ķīnas ģimenes iekārtas veidošanā.....	20
4.2. Ķīnas tradicionālā ģimenes iekārta.....	26
4.2.1. Vīrietis Ķīnas ģimenē	27
4.2.2. Sieviete Ķīnas ģimenē	28
4.2.3. Laulība un šķiršanas Ķīnas ģimenē	29
5. Romāns „Ģimene” no triloģijas „Straujā straume”	31
6. „Lielās ģimenes” iekārtas kritika romānā „Ģimene”	36
Secinājumi	43
Literatūras saraksts	46
Pielikumi.....	50
Pielikums Nr.1	50
Pielikums Nr.2.....	56
Anotācija.....	58
The annotation	59

Ievads

Bakalaura tēma ir „Ba Džjiņa romāns „Ģimene” un viņa Ķīnas „lielās ģimenes” kritika”. Ķīnas „lielā ģimene” (大家庭 (*dajiating*)) bija viena no Ķīnas tradicionālās ģimenes uzbūves veidiem. Ba Džjiņš (巴金 (*Ba Jin*)) savā romānā „Ģimene” („家” (*Jia*)) ir atspoguļojis XX gs. „lielās ģimenes” dzīves aspektus. Romāns „Ģimene” ir daļēji autobiogrāfisks.

Šis romāns ir interesants ar XX gs. Ķīnas ģimenes iekšējo procesu un lielās patriarhālās ģimenes tradicionālo vērtību uztveres izmaiņu atspoguļošanu. Šī bakalaura darba autoram ir interesanti izpētīt tā laika ļoti populāro, tātad plaši atzīto romānu par šo tēmu. Tas ļaus labāk izprast, kādi ir bijuši tradicionālas ģimenes dzīves aspekti, kas saņēma vislielāko un plaši atzīto kritiku.

Ģimenes iekārtas jautājums bija un paliek aktuāls visās pasaules mērogā, ģimene ir sabiedrības veidojošs elements arī mūsdienā. Ar literatūras palīdzību, un arī ar Ba Džjiņa romāna „Ģimene” palīdzību ir iespēja iepazīstināties ar Ķīnas sabiedrības un kultūras transformāciju, kas skara tieši Ķīnas ģimenes veidola aspektus, tās ļaus labāk izprast mūsdienu Ķīnu.

Šī darba pētījuma objekti ir Ba Džjiņa romāns „Ģimene”, kā arī Ķīnas tradicionālās ģimenes sistēma. Šī darba pētījuma pamatjautājums ir tradicionālās, precīzāk „lielās ģimenes” iekārtas atspoguļošana un to kritika Ba Džjiņa romānā „Ģimene”.

Darba pamatmērķis ir mēģināt precizēt, kādus tradicionālos ģimenes aspektus kritizē Ba Džjiņš savā romānā „Ģimene”. Ir izvirzīti sekojoši palīg mērķi: 1) Izprast Ba Džjiņa dzīves laika vēsturisko vidi; 2) Iepazīties ar Ba Džjiņa dzīves notikumiem un pieredzes avotiem, kuri tika izmantoti viņa romānā „Ģimene”; 3) Iepazīties ar konfuciāniskās morāle-ētiskas tradīcijas nozīmi tradicionālās ģimenes sistēmas veidošanā; 4) Apskatīt tradicionālās ķīniešu ģimenes struktūras elementus, ģimenes locekļu vietu ģimenes hierarhijā; 5) Iepazīties ar romānu „Ģimene”.

Izvirzīto mērķu sasniegšanai tika uzstādīti sekojoši uzdevumi: Pirmkārt, izpētīt svarīgākos XIX gs. beigu un XX gs. vēsturiskus notikumus. Otrkārt, iepazīties ar Ba Džjiņa biogrāfiju. Sīkāk apskatīt Ba Džjiņa biogrāfijas periodu, kas ir saistīta ar dzīvi Ba Džjiņa vectēva ģimenē līdz romāna „Ģimene” tapšanas laikam. Treškārt, noskaidrot konfuciāniskas tradīcijas ietekmi ģimenes iekārtas veidošanā. Noskaidrot konfuciānisma morāles pamatprincipus, kas ir ģimenes garīgās pastāvēšanas pamatprincipi. Ceturtkārt, noskaidrot tradicionālās Ķīnas ģimenes veidolu, tās locekļiem atvēlēto vietu ģimenē un piešķirto funkciju.

Piektkārt, iepazīties ar romāna saturu un izanalizēt romānā „Ģimene” aprakstītos tēlus. Apkopojot romānā atspoguļotos Ba Džjiņa kritikas piemērus.

Bakalaura darbā vēsturisko procesu analīze ir būtiska, lai saprastu, kā bija iespējama romāna „Ģimene” radīšana tā laika vēsturiskā vidē. Ir būtiski noskaidrot, kas ir ietekmējis Ba Džjiņa raksturu un kas kļuva par viņa romāna „Ģimene” pamatu. Tradicionālās ģimenes iekārta, to locekļu lomas pētīšana ļaus ieskatīties kā funkcionēja ģimene un atspoguļos tradīcijas, kas nav tieši piedēvētas garīgas dzīves pamat ideoloģijai - konfuciānismam. Konfuciāniskas ideoloģijas jautājumu, kas attiecās tieši uz ģimenes iekārtas veidošanu, un tas XX gs. sākuma kritikas pētīšana ir būtiska, jo dos priekšstatu par to, kādas izmaiņas notika ķīniešu tradicionālo ģimenes locekļu lomā uztverē. Visi apskatāmie jautājumi ļaus labāk saprast Ķīnas tautu un palīdzēs nedaudz labāk saprast mūsdienu Ķīnā notiekošos procesus.

Lai sasniegtu mērķus un sekmīgi izpildītu uzdevumus tiks pētīta vēsturiskā un literatūrvēsturiskā literatūra. Kā arī speciālā literatūra, kas veltīta konfuciānismam kopumā, un arī jautājumam par morāles kategoriju „cieņa pret vecākiem”. Rakstnieka Ba Džjiņa biogrāfiska informācija tiks gūta no viņa „Autobiogrāfija” („The autobiography of Ba Jin”), tulkotas no ķīniešu uz angļu valodu. Kā arī no citu autoru Ba Džjiņa dzīves un daiļrades pētījumiem. Papildus tiks iepazīstinātas un tulkotas no ķīniešu valodas internetā pieejamas mājaslapas kas satur informāciju par Ba Džjiņu. Tiks izpētīts un izanalizēts Ba Džjiņa romāns „Ģimene” angļu valodas tulkojumā, atsevišķos gadījumos pievērsoties oriģinālajam tekstam.

Saskaņā ar uzdevumiem ir izveidots atbilstošs darba plāns. Tas sevi ietver četras pamat nodaļas ar apakšnodaļām. Pirmā nodaļa tiks veltīta XIX gs. beigās XX gs. vēstures jautājumiem un konfuciānisma kritikas pētīšanai. Otrā nodaļa tiks veltītā Ba Džjiņa biogrāfijas pētīšanai. Trešā nodaļa tiks veltīta uz konfuciānisma balstītas ģimenes sistēmas pētīšanai un aprakstam. Ceturtā nodaļa tiks veltīta romāna „Ģimene” pētīšanai. 4.2. apakšnodaļā šī bakalaura darba autors mēģinās analizēt romānā „Ģimene” atspoguļoto „lielās ģimenes” kritiku. Darba beigās pielikumā tiks ievietotas rakstnieka Ba Džjiņa fotogrāfijas. Papildus pielikumā tiks ievietots šī bakalaura darbā izmantojamo ķīniešu vārdu tradicionālais un vienkāršotais hieroglifiskais pieraksts, to *pinjiņ* un *Veida-Džailsa* transkripcija, kā arī tulkojuma varianti uz latviešu valodā

Ķīniešu vārdi, kuri parādīsies pamattekstā, tiks pierakstīti latviešu transkripcijā, vai tulkojuma uz latviešu valodu. Zemteksta piezīmēs tiks dots attiecīgā vārda vienkāršots hieroglifiskais pieraksts ar *Pinjiņ* transkripciju. *Pinjiņ* un *Veida-Džailsa* transkripcijas pieraksta variantiem tiks izmantots Jeļenas Staburovas darbs „Ķīniešu valodas īpašvārdi un to atveide latviešu valodā. Teorētiskie un praktiskie aspekti”. Kvadrātiekavās pamattekstā tiks ierakstīti šī darba autora piebildes, vai skaidrojumi.

1. XIX gadsimta beigu- XX gadsimta vēsturiskā situācija Ķīnā

Ķīnas rakstnieks Ba Dzjiņs piedzima astoņus gadus pirms mandžūru Cjin¹ dinastijas pastāvēšanas beigām. No XIX gs vidus līdz XX gs. sākumam Ķīna pārdzīvoja karus², kā arī tautas sacelšanās³. Šie notikumi liecināja par valsts modernizācijas, spēcīnāšanās un valsts pārvaldes sistēmas izmaiņu nepieciešamību. Mandžūru dinastija nebija gatava un spējīga savlaicīgi veikt šādas pārmaiņas laicīgi, kaut arī īstīnie Ķīnas valsts patrioti mēģināja realizēt nepieciešamās reformas⁴. Pret mandžūru varu vērstie noskaņojumi Ķīnas tautā bija par Suna Jatsena⁵ revolucionārās kustības rašanas iemesls. 1911.-1912. gadā notika Siņhai⁶ revolūcija; 1912 gada 1.janvārī tika oficiāli dibināta Ķīnas Republika⁷. Politiskā situācija nebija stabila, un valsts nebija vienota, tas bija saistīts ar militāristiskās elites cīņu par varu. Tajā pašā laikā Ķīnā notika aktīva intelektuālā darbība - cirkulēja rietumnieciskas anarhisma, marksisma, sociālisma, nacionālisma idejas. 1915. gadā sākās cīņa pret Ķīnas veco sabiedrību un kultūru, veco cilvēku morāles un ideoloģijas privilēģiju sistēmu.(Chesneaux:69) Notika diskusijas par tradicionālās konfuciāniskas kultūras vietu modernajā Ķīnā, izveidojās „Kustība par jauno kultūru”⁸. 1919. gadā radās plaša patriotiska kustība - „Ceturta maija kustība”⁹. Plašie Ķīnas sabiedrības slāņi protestēja pret Versaļas miera līgumu: lēmumu nodot Japānai kontroli par Šanduņas provinci, kas agrāk bija Vācijas kontroles sfērā. Šī kustība bija vērsta pret koloniālās sistēmas jūgu un radīja jaunu stimulu Ķīnas attīstībai un atjaunošanai. 1921. gadā Šanhajā notiek pirmais Ķīnas komunistiskās partijas¹⁰ (ĶKP) kongress. 1923.gadā Guandžou Suns Jatsens reorganizēja Gomindanu¹¹, izveidojot revolucionāro valdību, kas vēlāk tika pasludināta par Nacionālo valdību. Ar komunistiskās partijas palīdzību Nacionālā valdība sakāva Ziemeļu militāristus un pārcēlās uz Nankinu. Pēc uzvaras par ziemeļu militāristiem

¹ Cjin dinastija (清 (Qing)) (1644. g.-1912. g.)

² Pirmais opija karš (第一次鸦片战争(Diyici yapian zhanzheng)) (1840.g. -1842.g.); Otrais opija karš (第二次鸦片战争 (Dierci yapian zhanzheng)) (1856.g.-1860.g) Šie kari bija saistīti ar ārzemju lielvalstu ienākšanu un to agresīvas ietekmes palielināšanos uz Ķīnas valdību.

³ Ietekmīgākas sacelšanās bija Taipinas (太平(Taiping) sacelšanās (1850.g. -1863(4).g.), kas bija vērsta pret Cjin dinastiju. Jihetuan (Bokseru) (义和团运动(Yihetuan yundong) sacelšanās (1900.g.-1901.g.), kas bija vērsta pret ārzemju valstu iejaukšanos Ķīnas iekšlietās.

⁴ Kana Jouveija (康有为 (Kang Youwei) 1989. gada (戊戌变法(Wuxu bianfa) mēģinājums reformēt Cjin dinastijas struktūru, izglītības sistēmu ar mērķi atjaunot Ķīnu. Šīs reformās ir pazīstamas ar nosaukumu „Simts dienu reformas”.

⁵ 孙逸仙 (Sun Yixian) (1866.g.-1925.g.)

⁶ 辛亥革命 (Xinhai geming)

⁷ 中华民国 (Zhonghua minguo) (kopš 1912.g.)

⁸ 新文化运动 (Xinwenhua yundong). Par šo kustību tiks plašāk pastāstīts zemāk.

⁹ 五四运动 (Wusi yundong)

¹⁰ 中国共产党 (Zhongguo gongchangdang)

Gomindanas un ҠKP apvienība izjuka. Starp 1927.g. -1937.g. Nacionālā valdība kontrolēja lielāko daļu Ҡīnas teritorijas. Gomindanas partija apvienoja Ҡīnu un veica valsts attīstību, likvidēja lielāko daļu ārzemju koncesiju un atguva muitas autonomiju. Visu šo laiku turpinājās Gomindanas armijas un Sarkanās armijas cīņa par Ҡīnas teritorijām. 1937. gadā Sarkanā armija bija ieņēmusi Ҡīnas Ziemeļ-Rietumu rajonu, tajā pašā gadā Japāna oficiāli sāka karu¹² ar Ҡīnu. Japānai izdevās iekarot gandrīz visus valsts Ziemeļu un Austrumu rajonus. Karš pret Japānas iebrucējiem atkal apvienoja ҠKP un Gomindanu. Pēc uzvaras karā pret Japānu Gomindanas valdība kontrolēja gandrīz visu iekšējo Ҡīnas daļu, bet ҠKP kontrolēja Mandžūriju un Ziemeļ-Rietumu Ҡīnu. Pārrunas par ҠKP un Gomindanas partijas koalīcijas izveidošanu bija nesekmīgas, un cīņa par Ҡīnas teritorijas sadali turpinājās. Cīņās rezultātā Ҡīnas komunistiem izdevās ieņemt kontinentālo Ҡīnu, un 1949. gadā tika pasludināta Ҡīnas Tautas Republikas¹³ dibināšana, kura pastāv arī mūsdienas. Gomindanas partija pārcēlās Taivānā, kur turpina eksistēt Ҡīnas Republika.

Pēc Ҡīnas Tautas Republikas dibināšanas sāka strauji attīstīties smagā rūpniecība, notika zemes kolektivizācija, tika mainīta izglītības sistēma. „Simts ziedu kampaņas”¹⁴ laikā starp 1956.-1957.gadu inteliģence tika mudināta brīvi paust savas domās, kā rezultātā izraisījās plaša partijas, komunistiskā režīma un Mao Dzedunu¹⁵ kritizēšana. Kad kampaņu tika pārtraukta, sākās inteliģences vajāšana, pastiprinājās cenzūra. Tajā pašā laikā Ҡīnā notika „labā spārna” piekritēju represijas. Neveiksmīga bija 1958. gada pasludinātā „Lielā lēciena”¹⁶ kampaņa, ko iesāka Mao Dzeduns. Tās rezultātā ļoti cieta Ҡīnas ekonomika, samazinājās darba ražīgums, produkcijas kvalitāte, bija jūtams izejvielu un degvielas trūkums, 1960. - 1961.g. Ҡīnā sākās bads. ҠKP bija spiesta pārskatīt „Lielā lēciena” politiku un īstenoja „neregulēšanas” politiku, kas nedaudz uzlaboja Ҡīnas ekonomikas stāvokli un „Lielā lēciena” sekas tika zināmā mērā pārvarētas.

Dramatiskas bija 1966.-1976.g. „Lielās kultūras revolūcijas”¹⁷ sekas. Mao Dzeduna un viņa piekritēju iesāktās kampaņas laikā tika vajāti daudzi ҠKP locekļi, process cieši skāra arī inteliģenci. Tā sauktos kontrrevolucionārus, kas kritizēja Mao Dzedunu, piespieda publiski kritizēt sevi, atzīties noziegumos, ko viņi nekad nebija veikuši, mainīt savus „nepareizos” uzskatus; viņi tika pakļauti dažādiem pazemojumiem un pat fiziskai vardarbībai. Rezultātā

¹¹ 中国国民党 (Zhongguo guomindang)

¹² 中国抗日战争 (Zhongguo kangri zhanzheng) (1937.g.-1945.g.)

¹³ 中华人民共和国 (Zhonghua renmin gongheguo) Kopš 1949. gadā.

¹⁴ 百花运动 (Baihua yundong)

¹⁵ 毛泽东 (Mao Zedong) (1893.g.-1976.g.)

¹⁶ 大跃进 (Dayuejin) (1958.g.-1960.g.)

¹⁷ 无产阶级文化大革命 (Wuchan jieji wenhua dageming), saīsināti 文化大革命, 文革.

dramatiski cieta Ķīnas izglītības sistēma un kultūras dzīve, pieauga analfabētu skaits, trūka jaunu speciālistu, lielus zaudējumus cieta arī rūpniecība un ekonomika.

Pēc Mao Dzeduna nāves 1976. gadā sākās valsts ekonomiskās politikas pārorientēšana. Dens Sjaopins¹⁸ īstenoja Ķīnas modernizācijas un atvērības politiku¹⁹. Laukos zeme tika sadalīta starp ģimenēm, kas atdzīvināja lauksaimniecības tirgu. Tika īstenota „Atvērto durvju” politika, izveidotas speciālās ekonomiskās zonas, piesaistītas ārzemju investīcijas. Attīstījās rūpniecības un lauksaimniecības tirgus, kas ļāva Ķīnai ieņemt nozīmīgu vietu ekonomikas lielvalstu vidū. Ar Honkongas un Makao atgriešanu XX gadsimta nogalē Ķīna atguva teritoriālo suverenitāti. Ķīna nostājās uz ekonomiskās sistēmas modernizācijas ceļa, turpinot attīstību pēc tirgus sistēmas parauga.

¹⁸ 邓小平 (Deng Xiaopin) (1904.g.-1997.g.)

¹⁹ 改革开放政策 (Gaige kaifang zhengce) (iesāktās XX gs. 70 gadu beigās)

2. „Jaunās kultūras kustība” un konfuciānisma kritika

„Jaunās kultūras kustība” vai „Kustība par jaunu kultūru” radās pēc Siņhajas revolūcijas ap 1916. gadu un attīstījās līdz apmēram 1921. gadam. Tas līderi bija Ķīnas intelektuāļi, kas bija ieguvuši rietumu parauga izglītību, mācoties galvenokārt Japānā, ASV vai Eiropā. Grāmatā „Introduction to oriental civilization” ir piedāvāts kustības sadalījums pa posmiem, kas atbilst kustības pastāvēšanās aktualiztam un apspriestām tēmām: 1) uzbrukums konfuciānismam; 2) „Literatūras revolūcija”; 3) jaunās dzīves filozofijas pasludināšana; 4) jaunās dzīves filozofijas apspriešana 5) „senatnes apšaubīšanas” kustība; 6) diskusijas par Ķīnas un Rietumu kultūras vērtībām. (Barry.:814-815) Tālāk tiks sīkāk apskatīti posmi, kas attiecās uz uzbrukumiem konfuciānismam un Literatūras Revolūciju posmu, jo izpratne par to būtību ir nozīmīga, lai saprastu, kas ietekmēja Ba Dzjiņa domas attīstību, kas vēlāk atspoguļojās viņa daiļradē.

No 1915. -1917. gadam žurnālā „Jaunā jaunatnē”²⁰ gandrīz katra numrā rakstu autori kritizēja konfuciānisko tradīciju, uzskatot, ka konfuciāniskā ideoloģija ir Ķīnas progresa bremsēšanās iemesls. Konfuciāniskā ideoloģija „kavē kustību uz priekšu, Ķīnas modernizāciju, apgrūtina tās piesaisti jaunai, priekšējās līnijas kultūrai, traucē tās [Ķīnas] sociālajam progresam un ekonomiskai attīstībai” (Асланова:187).

1916. gadā žurnālā „Jaunā jaunatnē” tika publicēts Čeņa Dusju²¹ raksts, kurā autors vēršas pret konfuciānisko tradīciju. Tas atšķiras no iepriekšējiem uzbrukumiem konfuciānismam ar to, ka vēršas pret konfuciānismu kopumā. Šis uzbrukums bija vērsts pret „pašu tradicionālās kultūras sirdi”, nevis uz „atsevišķiem tās elementiem”. (Barry:814) Savā rakstā Čeņš atzīmē ka konfuciāniskās tradīcijas ētiskās normas apspiež cilvēkus, atņem individuālo brīvību, kas ir „cieņas pret vecākiem” (孝 (*xiao*)) principa pildīšanas un paklausības rezultāts. Autors kritizē konfuciāniskajā tradīcijā sievietei atvelēto vietu, kas padara sievieti par gūstekni, kuras liktenis ir pasīvi pakļauties, kā arī piemin par vēl smagāko sievietes stāvokli, kad tā kļūst par atraitni. Atraitnes „gadu pēc gada ...dzīvoja nenormālu fizisko un garīgo dzīvi”(Barry:816). Čeņš piemin sadalīšanas pēc dzimuma problēmu. Meitenēm un zēniem no noteikta vecuma bija jābūt nošķirti, un viņu starpā komunikācija no šī brīža tika strikti kontrolēta. Autors piemin arī to, cik atšķirīga tradīcijas ir rietumos un atzīmē ka rietumos sievietēm un bērniem ir brīvības.

²⁰ 新青年 (Xin qingnian) „Jaunās kultūras kustības” žurnāls, ko sāka izdot 1915. gadā. Žurnāla galvenais redaktors bija Čeņš Dusju.

²¹ 陈独秀 (Chen Duxiu) (1879.g.-1942.g.) (viens no ĶKP organizatoriem)

Čeņs asociēja konfuciānismu ar pagātni, ar monarhiju un feodālismu, ar tradīciju, kas „nomāca progresu un radīšanu” (Barry:814). Krievu sinoloģijas skolas pārstāve Aslanova uzsver, ka - „Čeņs Dusju ... neko labu Ķīnas kultūrā neredzēja un pieļāva, ka Ķīna spēs atjaunoties tikai pēc pilnīgas atteikšanās no savas vecās kultūras”, un integrācija Rietumu kultūrā veicinās Ķīnas atjaunošanos. (Асланова:188) Čeņa Dusju vārdi rada piekritējus jaunu izglītotu²² cilvēku vidū, kuri ar nepacietību gaidīja katru nākamo „Jaunās jaunatnes” numuru. Čeņam Dusju konfuciānisma kritikā pievienojās arī Lu Sjuņs²³, kurš kritizēja konfuciānisma morāles principus, kas „sagādā cilvēkiem bezjēdzīgas ciešanas” (Асланова:190). Li Dadžao²⁴ arī pievienojās kritiķu pulkam, viņš uzskatīja, ka konfuciānisma laiks pagājis, ka lielās ģimenes sistēma bija jau nolemta iznīcībai. (Асланова:192)

Konfuciānisma kritiķiem oponenta konservatīvā spārna pārstāvji, vadošie no tiem Kans Jouveis²⁵ un Lians Cjičao²⁶. Viņi uzskatīja, ka atteikšanās no konfuciānistiskās tradīcijas iznīcinās Ķīnas morāles un politiskos pamatus, kā arī novedīs pie nacionālā savdabīguma zaudēšanas. Viņi aizstāvēja monarhiju un bija pārliecināti, ka „vecā kārtība nemaz netraucēs Ķīnai iet pa progresu ceļu un pārņemt Rietumu materiālo kultūru”.(Асланова:189) Lians Cjičao militāristu cīņu laikā apelēja konfuciāniskajai tradīcijai, kā sistēmai, kas kā agrāk būs spējīga apvienot Ķīnu. Kans Jouveis uzsvēra konfuciānisma „tradicionālo sociālo lomu” un 1916. gadā mēģināja „atjaunot konfuciānismu kā valsts kultū”.(Меликсетова:394-395)

Reizē ar konfuciānisma kritiku „Jaunā jaunatnē” apsprieda nepieciešamās izmaiņas, kas jāveic literatūrā, galvenokārt uzsverot nepieciešamību atteikties no senās literārās valodas²⁷ un nomainīt to ar sarunvalodu²⁸. „Kustības par jauno kultūru” locekļi vēlējās literatūru padarīt par plaši izplatītu un lasītu. Literatūra tika uzskatīta par instrumentu, ar kura palīdzību tiks veikti jauninājumi un reformas sabiedrībā, kā arī kultūrā un cilvēku sirdīs.(Серебряков:158)

Jautājums par literatūras reformu sāka aktualizēties jau XX gadsimta sākumā, kad Lians Cjičao sāka runāt par revolūciju poēzijā un, nedaudz vēlāk, daiļliteratūrā un domāja par pārmaiņām literārajā valodā. Hu Ši²⁹ 1917. gadā žurnālā „Jaunā jaunatne” publicē rakstu

²² Izglītības reforma, kas aizsākās vēl Cjin dinastijas laikā 1901.-1905. gadā, lika pamatu izmaiņām Ķīnas tradicionālajā izglītības istēmā. Skolās kopā ar tradicionālās konfuciāniskās tradīcijas priekšmetiem pasniedza svešvalodas un citas pēc ārzemju parauga mācības. Ka arī Ķīnā plaši darbojās misionāru skolas. Sk. (McDougall:14)

²³ 鲁迅 (Lu Xun/ Lu Hsün) (1881.g.-1936.g.) Ķīnas rakstnieks.

²⁴ 李大钊 (Li Dazhao) (1888.g.-1927.g.) (viens no ĶKP organizatoriem)

²⁵ 康有为 (Kang Youwei) (1858.g.-1927.g.) (Cjin dinastijas reformators)

²⁶ 梁启超 (Liang Qichao) (1873.g.-1929.g.) (Cjin dinastijas reformators)

²⁷ 文言 (Wenyan)

²⁸ 白话 (Baihua)

²⁹ 胡适 (Hu Shi) (1891.g.-1962.g.) (Ķīnas filozofs)

„Uzmetumi par literatūras reformu”(Barry:820), kas lika pamatu „Literatūras revolūcijai”. Hu Ši mērķi bija stimulēt jaunu literatūru un jaunas idejas.(Barry:819) Viņš izvirzīja astoņus pamatprincipus, kas akcentēja to, ka literatūrai jābūt individuālai un jēgpilnai, ka ir nepieciešams atteikties no vecām klišējām un jāizmanto sarunvalodu vārdus. Viņš pieturējās pie uzskata, ka veca, nedzīva valoda nevar radīt dzīvo literatūru.(Hsü:500)

Dažus mēnešus vēlāk Čeņs Dusju publicē rakstu „Par literatūras revolūciju” , kurā aicina sākt rakstīt viegli lasāmu literatūru par reāliem notikumiem. Hu Ši tālāk konkretizē, kādas tēmas var tikt izmantotas, piemēram, viņš aicina rakstīt par „...ģimenes katastrofām, traģēdijām laulībā, sievietes stāvokli...”(Barry:828), izmantojot savus novērojumus un pieredzi. Jaunās literatūras pirmais paraugs bija Lu Sjuņa stāsts „Vājprātīgā dienasgrāmata”³⁰ (1918.g.). (Barry:828)

1919. gadā Ceturtā maijā pēc studentu protestiem par vācu ieņemto Ķīnas zemju nodošanu Japānai, attieksme pret visu rietumniecisko Ķīnā sāka mainīties. Sākās diskusijas par rietumu un Ķīnas vērtībām. 1920. gadā *baihua* tika pieņemts izmantošanai skolās.(Hsü:500) Kustības rezultātu Hsü apraksta šādi: „intelektuālā revolūcija bija sekmīga pirmkārt Rietumu domas iepazīšanā un Ķīnas tradicionālisma izpostīšanā, nevis jaunas domāšanas sistēmas un jaunu filozofijas skolu radīšanā” (Hsü:511).

³⁰ 狂人日记 (Kuangren riji)

3. Biogrāfija

3.1. Rakstnieka Ba Dzjiņa dzīves galvenie notikumi

Ba Dzjiņš nodzīvoja gandrīz simts vienu gadu. Rakstnieks piedzima Ķīnā 1904. gadā 25. novembrī Sičuāņas provincē Čendu pilsētā un mira 2005. gadā 17. oktobrī Šanhajā. Viņš atstāja divus bērnus- meiteni un dēlu no laulības ar Čeņ Junžēnu, kura nomira 1972. gadā no smagas slimības.³¹

Ba Dzjiņš ir viens no pazīstamākajiem un ietekmīgākajiem modernajiem Ķīnas rakstniekiem, kurš dzīvoja nemierīgā, nozīmīgu notikumu un strauju izmaiņu bagātajā XX gadsimtā. Ba Dzjiņš³² ir rakstnieka vislabāk pazīstamais pseidonīms³³. Plaši izplatītā versijā ir uzskatīts, ka šis pseidonīms ir izveidots no diviem hieroglifiem, kuri, savukārt, ir ņemti no Krievu anarhistu vārdiem Bakunins³⁴ un Kropotkins³⁵. Šī darba autore piekrit, ka šī versija ir pārlicinoša, it īpaši ņemot vērā to, ka Ba Dzjiņš savā jaunībā bija aizrāvis ar anarhistiskām idejām. Tomēr pats rakstnieks sava pseidonīma rašanos nav skaidrojis šādā veidā, bet, gluži pretēji, noliedza šādu sakritību, apgalvojot, ka šīs pseidonīms ir saistīts ar drauga vārdu, ar ko viņš iepazinies Francijā.³⁶ Vismaz pirmais hieroglifs ir pārņemts no šī drauga vārda, kura uzvārds bija Ba.³⁷ Ba Dzjiņa īstais vārds ir Li Jaotans³⁸, skolas laikā viņam tika dots otrais vārds Li Feigaņš³⁹.

Šī darba autore uzkata, ka Ba Dzjiņa bērnība bija laimīga⁴⁰. Kā arī šī darba autore uzkata, ka cilvēki, kuri bija Ba Dzjiņam apkārt, apstākļi, kuros viņš ir dzīvojis, ietekmēja viņa raksturu, attīstīja fantāziju, labo sirdi, līdzcietību. Viņš iepazīna gan „augstākās kārtas”, gan „zemākās kārtas” cilvēku dzīvi. Šī darba autore uzkata, ka tas arī ietekmēja Ba Dzjiņa turpmākās dzīves centienus uzlabot un izmainīt šo dzīvi.

Radošs, dziļi jūtīgs cilvēks uz laika pārmaiņām atbildēja ar savā daiļradē un savos rakstos izpaustām pārdomām, pārdzīvojumiem un kritiku. Savos literārajos darbos attēlojot

³¹ Sk. http://news.xinhuanet.com/ziliao/2003-11/11/content_1172532.htm

³² 巴金 (Ba Jin)

³³ Ba Dzjiņam bija arī citi pseidonīmi: 佩竿 (Peigan), 余一 (Yuyi), 王文慧 (Wangwenhui) Sk. <http://www.5156edu.com/writer.php?id=7596>

³⁴ 巴枯宁 (Bakuning)

³⁵ 克鲁泡特金 (Kelupaotejin)

³⁶ Sk. <http://www.independent.co.uk/news/obituaries/ba-jin-511507.html>

³⁷ Sk. <http://baike.baidu.com/view/1717.htm>

³⁸ 李尧堂 (Li Yaotang)

³⁹ 李芾甘 (Li Feigan)

⁴⁰ Ba Dzjiņa dzīves pirmais posms būs sīkāk apskatīts nākamajā apakšnodaļā.

sava laika sabiedrību, rakstnieks ir kritizējis uz konfuciānisku ideju balstīto Ķīnas tradicionālo sabiedrības kārtību, ģimenes sistēmu. Lang atzīmē, ka Ba Dzjiņš bija ne tikai „radošs rakstnieks, kurš attēloja sabiedrību”, bet bija „revolucionārs, kurš velējās izmainīt to [sabiedrību]” (Lang.Pa Chin.:8). Viņš uzskatīja ka literatūra palīdz cīnīties pret sociālo netaisnību un mudina cilvēkus cīnīties.(Mao:27)

Ba Dzjiņš bērnības laikā ieguva tradicionālo izglītību un turpināja mācības pēc rietumu parauga svešvalodu skolā. Deviņpadsmit gadu vecumā viņš devās uz Šanhaju, kur turpināja studijas. 1927. gadā viņš devās uz Franciju, kur nodzīvoja gandrīz divus gadus. Pēc savas atgriešanās no Francijas viņš sāka aktīvi darboties kā rakstnieks. 1934. gadā novembrī Ba Dzjiņš aizbrauca uz Japānu, „meklējot vairāk brīvības un labākas dzīves perspektīvas”(Mao:29), bet jau 1935. gadā jūlijā viņš vīlies Japānā, atgriezās Ķīnā. (Mao:29)

Kopā ar citiem XX gadsimta Ķīnas dižajiem rakstniekiem Ba Dzjiņš dedzīgi vērsās pret Japānas agresiju, jo pats bija karadarbības posta un nežēlīguma aculiecinieks. Ba Dzjiņš aktīvi nosodīja Japānas armijas veikto bombardēšanu un slavināja Ķīnas kareivju varonību.(Mao:29) Šajā laikā Ba Dzjiņš daudz ceļoja pa valsti, daudz rakstīja un piedalījās avīžu redaktoru kolēģijās. Kopš 1939.g. viņš ieņēma redaktora vietu Šanhajas izdevniecībā „Kultūra un Dzīve” un „Ausma”⁴¹, kā arī turpina rakstīt un nodarbojās ar tulkošanu. (Mao:29)

Pēc Komunistu uzvaras Ba Dzjiņš kļuva par „Ķīnas literātu un mākslinieku asociācijas”⁴² Šanhajas nodaļas priekšsēdētāja vietnieku, piedalījās šīs asociācijas kongresos, kā arī ieņēma „Ķīnas literātu asociācijas”⁴³ Šanhajas nodaļas priekšsēdētāja amatu un strādāja vairākās avīzes par redaktoru. Komunistu laikos viņš rakstīja daudz mazāk, kas bija saistīts gan ar viņa piesardzību, gan viņa aktīvo darbību dažādās asociācijās un komandējumiem, saistītiem ar literārās pieredzes apmaiņu. (Mao:34-35)⁴⁴

Neskatoties uz Ba Dzjiņa aktivitātēm, kas, kā šī darba autore uzskata, liecināja ka viņš atzīsta komunistisko valsts iekārtu, tomēr viņš tā arī palika bezpartijisks⁴⁵.Varbūt tieši tāpēc Ba Dzjiņš tika izvēlēts par upuri Mao Dzeduna rīkotās kampaņās, kas bija verstas pret inteliģenci. 1958. gadā Ba Dzjiņš tika vajāts, viņam pārmeta līdz 1949. gadam sarakstīto grāmatu saturu, kuros bija jūtama autora pieķeršanās anarhisma idejām. Rezultātā Ba Dzjiņam nācās koriģēt savus darbus, labojot un izņemot no tam anarhistiskās idejas. Viņš kritizēja savus agrākos uzskatus. „Kultūras revolūcijas” laikā atcerējās viņas feodālo izcelsmi. Ba Dzjiņš tika nosaukts par kontrrevolucionāru, kritizēts un spiests publiski atteikties no savām

⁴¹ 文化生活出版社 (Wenhua shenghuo chubanshe) un 平明出版社(Pingming chubanshe)

⁴² 中国文学艺术界联合会 (Zhongguo wenxueyishujie lianhehui)

⁴³ 中国作家协会 (Zhongguo zuojia xiehui)

⁴⁴ Sk. arī <http://www.5156edu.com/writer.php?id=7596>

anarhiskajām idejām un domām.(Mao:37) Viņš izgāja paškritikas procedūru, pazemošanas procedūru, kas notika stadionā daudzu cilvēku priekšā. Viņa grāmatas tika iznīcinātas un izņemtas no bibliotēku krātuvēm. Viņa dzīvoklī tika veikta kratīšana, iznīcināta anarhiskās literatūras kolekcija. Pēc Mao Dziedus nāves viņš tika rehabilitēts. (Mao:37)

Starp 1977.g.-1983. gadu Ba Dzjiņš ieņēma „Ķīnas literātu un mākslinieku asociācijas” priekšsēdētāja vietnieka vietu, „Ķīnas literātu asociācijas” priekšsēdētāja vietu, kā arī bija „Ķīnas tautas konsultatīva padomes”⁴⁶ Šanhajas nodaļas priekšsēdētāja vietnieks. 1983. gadā viņš kļuva par „Ķīnas tautas konsultatīvās padomes” priekšsēdētāju. Viņš ieņēma arī citus, mazāk nozīmīgus, amatus. 2003. gadā Ba Dzjiņam tika piešķirts goda nosaukums „Tautas rakstnieks”.⁴⁷

Ba Dzjiņš savas dzīves laikā ir sarakstījis daudz ievērojamus darbus: divas triloģijas „Straujā straume”⁴⁸, kurā ietilpst romāni „Ģimene” (1933.g.), „Pavasaris” (1938.g.), „Rudens” (1940.g.) un triloģija „Mīlestība”⁴⁹, kurā ietilpst romāni „Migla” (1931.g.), „Lietus” (1932.g.), „Zibens” (1934.g.); romānus „Jauna dzīve”⁵⁰ (1932.g.) „Liesma”⁵¹ (1940.-1943.g.), „Aukstās nakts”⁵² (1946.g.), „Palāta Nr. četri”⁵³ (1946.g.), daudzus stāstu krājumus, piemēram, „Stāsti par varoņiem”⁵⁴ (1953.g.), eseju krājumu „Atgriežamās domas”⁵⁵ (1978g.-1986g.) un daudzus citus daiļliteratūras darbus. Visi Ba Dzjiņa darbi, kuri tika sarakstīti periodā līdz 1949.g tika izdoti 14 sējumos „Ba Dzjiņa daiļrades krājumā”⁵⁶, jaunie darbi apkopoti „Ba Dzjiņa kopoto darbu krājumā”⁵⁷, kurus vienu pēc otra lajā klājā kopš no 1989. gada⁵⁸ Ba Dzjiņš atstāja arī daudzus tulkojumus, starp tiem krievu rakstnieku Tolstoja, Turgeneva, Gorkija, Kropotkina darbu tulkojumus. Ba Dzjiņš savas dzīves laikā aktīvi darbojies kā dažādu žurnālu, avīžu un izdevniecību redaktors un galvenais redaktors. Viņš pats arī rakstīja publikācijas un esejas.⁵⁹

Kā atzīmē Nathan Mao, Ba Dzjiņš identificēja sevi ar saviem personāžiem, un visi personāži, kuri parādās viņa darbos ir norakstīti no cilvēkiem, kurus viņš pazina. Viņa darbu

⁴⁵ Sk. http://news.xinhuanet.com/ziliao/2002-01/24/content_252296.htm

⁴⁶ 中国人民政治协商会议 (Zhongguo renmin zhengzhi xieshang huiyi), ĶTR valdības padomdevējs orgāns.

⁴⁷ Sk. http://news.xinhuanet.com/ziliao/2002-01/24/content_252296.htm

⁴⁸ „激流三部曲” (Jiliu sanbuqu) : „家”(Jia); „春”(Chun), „秋”(Qiu).

⁴⁹ „爱情三部曲” (Aiqing sanbuqu) : „雾”(Wu), „雨”(Yu), „电”(Dian).

⁵⁰ 新生 (Xin sheng)

⁵¹ „火”(Huo)

⁵² „寒夜”(Hanye)

⁵³ „第四病室”(Di si bingshi)

⁵⁴ „英雄的故事”(Yingxiong de gushi)

⁵⁵ „随想录”(Suixiang lu)

⁵⁶ 巴金文集 (Ba Jin wenji)

⁵⁷ 巴金全集 (Ba Jin quanji)

⁵⁸ Sk. <http://www.5156edu.com/writer.php?id=7596>

tēmas ir atspoguļotas viņa „stereotipu galerijā”, kurā atrodas „karstgalvīgie - revolucionāri”, „politiskie apspiedēji”, „ studenti - radikāli”, „ tukšie intelektuāļi”, „ mazsvarīgie birokrāti” un „ vienkāršā tauta”. (Mao:147) Mīlestība, naidis un žēlsirdība ir galvenās jūtas, kas ir atspoguļotas Ba Dzjiņa daiļradē. (Mao:147)

Starp 1929. un 1946. gadu Ba Dzjiņš bija ļoti ražīgs, šajā periodā viņš ir sarakstījis divdesmit romānus un vairāk kā septiņdesmit stāstus.(McDougall:129) Sākumā, proti, trīsdesmitajos gados Ba Dzjiņa romāni nebija izcili, bet bāgāti ar “otrā kursa koncepcijām, rupju un dažreiz paviršu teikumu līmenī”(Williams: 750). Ba Dzjiņš deva priekšroku “spontānumam”, viņš uzskatīja, ka labāk izdodās pirmā ideja, situācija, nekā pēc tam pārstrādāta..(Williams:750) Kā uzskata Williams, tāda Ba Dzjiņa attieksme nebija īsti pareiza.(Williams:750) Šī perioda Ba Dzjiņa daiļradi ietekmēja arī anarhistiski ideāli.(McDougall:129) Kopumā Ba Dzjiņš ir atstājis „13 miljonu hieroglifu”⁶⁰ lielu savas daiļrades un tulkojumu mantojumu. Ba Dzjiņa darbi ir tulkoti un iespiesti dažādās valodās, tai skaitā angļu un krievu valodās. Pēc romāna „Ģimene” ir uzvestas lugas un operas⁶¹. Pēc viņa romāna „ Aukstās naktis” ir uzņemta filma.⁶²

Ba Dzjiņš 1975. gadā tika nominēts Nobela prēmijai.(Mostow:411) 1982. gadā 15. martā viņš saņēmis Itālijas „Dantes Starptautisko godalgu” par paveiktiem tulkojumiem.⁶³

3.2. Ba Dzjiņa dzīves pirmais posms

Ba Dzjiņš piedzimis 1904. gadā Čendu pilsētā lielā, bagātā, feodālā ģimenē. Ģimenes galva bija Ba Dzjiņa vecaistēvs Li Juns⁶⁴, kurš, turpinot savas ģimenes tradīciju, ieņēma Cjin valsts ierēdņa amatu. Pateicoties savam stāvoklim, Ba Dzjiņa vectēvam izdevās sakrāt lielu bagātību un plašas zemes platības, kas tika iznomātas, un nesa labus ienākumus. Šie ienākumi uzturēja Li Juna tradicionālo “lielo ģimeni”⁶⁵, kur kopā sadzīvoja vairākas paaudzes un dažādu pakāpju radnieki, „šī ģimene bija pienākusi ļoti tuvu Ķīnas senajam- piecu paaudžu un ģimenes atzaru zem viena jumta- ideālam”(Lang.Pa Chin.:8). Lang arī atzīmē, ka ģimeni var saukt par tradicionālu arī tāpēc, ka „gandrīz līdz savas dzīves beigām vecākais Li kungs, vecaistēvs, autokrātiski pārvaldīja ģimeni, nekad nesastopoties ar jebkādiem iebildumiem”(Lang.Pa Chin.:8).

⁵⁹ Sk. <http://baike.baidu.com/view/1717.htm>

⁶⁰ Sk. <http://culture.people.com.cn/GB/22226/30600/30601/4929187.html>

⁶¹ Sk. <http://www.china.org.cn/english/2003/Nov/80700.htm>

⁶² Sk. <http://www.china.org.cn/english/2003/Nov/80700.htm>

⁶³ Sk. <http://www.china.org.cn/english/2003/Nov/80700.htm>

⁶⁴ 李鏞 (Li Yong). Sk. http://news.xinhuanet.com/ziliao/2003-11/11/content_1172532.htm

Pēc Ba Dzjiņa atmiņām (Ba Jin.The autobiography.:6), kad viņam bija 4-5 gadi, viņš ar tuvākajiem rādiniekiem pārcēlās no Čendu uz Guan Juan apgabalu Sičuāņas ziemeļos, kur viņa tēvs Li Daohe⁶⁶ saņēma mirtiesneša vietu. Ģimene apmetās Jameņā⁶⁷, ko aprobežoja mūri. Jameņā atradās Li Daohe ofisi un tiesas zāle, turpat abās Jameņa pusēs bija cietumi. Pārējās ēkās dzīvoja tuvākie Ba Dzjiņas ģimenes locekļi: tēvs, māte, divi vecākie brāli un divas māsas, kā arī apkalpojošs personāls. (Ba Jin.The autobiography.:6)

Šī darba autoram izveidojies priekšstats, ka laiks, ko Ba Dzjiņš pavadīja Jameņā, bija prieka un miera pilns. Jameņā bija daudz vietas, kur spēlēties, daiļrunīga kalpotāja Jan Sao, kura pieskatīja viņu un viņa otro vecāko brāli, izklaidējot bērnus ar aizraujošiem, krāšņiem stāstiem. Ba Dzjiņa bērnu dienu rotaļu tuvākie kompanjoni bija trīspadsmit gadīga meitene - dzimt-kalpone un Ba Dzjiņa otrais vecākais brālis, kurš bijā vecāks par vienu gadu. Viņu rakstnieks savā autobiogrāfijā pēc pieņemtās „augstākās kārtas” ģimeņu tradīcijas sauca „trešais vecākais brālis”. Ba Dzjiņa autobiogrāfijas tulkotāja skaidro to, ka vecatēva Li Juna ģimenes hierarhijā Ba Dzjiņa brālis bija trešais vecākais vīriestu kārtas pēcnācītjs starp visiem dēliem ģimenē (Ba Jin.The autobiography.:5).

Spilgtas atmiņas Ba Dzjiņam atstāja viņa pieķeršanās vairāk kā divdesmit vistām, ko audzēja Jameņā. Viņš deva tām iesaukas un uzskatīja tās par „saviem draugiem”, par „saviem kareivjiem”, un it īpaši sāpīgi bija viņam pazaudēt savu mīļāko raibo vistu. (Ba Jin.The autobiography.:6) Mazais Ba Dzjiņš nevarēja saprast, kāda jēga ir tam, ka vistas dzīvo tikai tādēļ, lai vēlāk tiktu apēstas. Tā arī neatrodot atbildi uz savu jautājumu, viņš vēlāk samierinājās ar vistu likteni.(Ba Jin.The autobiography.:10)

Piecu gadu vecumā Ba Dzjiņš sāka apgūt tradicionālo konfuciānisko izglītību. Viņš kopā ar brāļiem un māsām no rīta apmeklēja privātās klases. Skolotājs Liu bijis labsirdīgs, maigas dabas cilvēks vidējos gados. Liu kungs ļāva bērniem mācīties tik ilgi, cik tie gribēja. Viņš bija pacietīgs un centīgs cilvēks, kas apbrīvoja Ba Dzjiņu. Ba Dzjiņš mīlēja šīs mācības, kaut arī viņš atzīstas, ka nesaprata vielu, ko lasīja. Bilde, ko skolotājs Liu dažreiz zīmēja un dāvināja Ba Dzjiņam un viņa brālim, kalpoja kā rotaļlietas. Ba Dzjiņš krāja krāsainās bildes, kas viņam bija ļoti dārgas. Skatoties uz šīm bildēm, attēli Ba Dzjiņā prātā atdzīvojās. (Ba Jin.The autobiography.:23)

Ba Dzjiņa māte bija budiste (Lang.Pa Chin.:14), līdzcietīga, maiga, pacietīga, poēziju mīloša sieviete, kura rūpējās par saviem bērniem un izglītoja viņus. Māte kopā ar saviem

⁶⁵ Šis apzīmējums tiks izskaidrots nākošā nodaļā.

⁶⁶ 李道河 (Li Daohe) Sk. http://news.xinhuanet.com/ziliao/2003-11/11/content_1172532.htm

⁶⁷ 衙门 (Yamen), feodālā Ķīnā tas bija nosaukums vietējai birokrātiskai iestādei. Sk. Eihmanis. Ķīniešu dzīves ainas: Cjin dinastijas laikā., 106 lpp.

bērniem lasīja dzejoļus, kurus bērni pēc tam mācījās no galvas. Šos dzejoļus Ba Dzjiņa māte ierakstīja nelielās grāmatiņās, kas bija katram no viņas bērniem. Šīs nodarbības, kuras nekad nav likušās apgrūtinošas, ietekmēja Ba Dzjiņa mīlestību pret senlaiku poēziju. Ba Dzjiņa māte mācīja bērniem, ka kalpotāji ir tādi paši cilvēki kā viņi un, jā kalpotājs ir kļūdījies, vajag paskaidrot, kas bijis nepareizi, ka nedrīkst viņus lamāt un sist.(Ba Jin.The autobiography.:32) Viņa arī aizstāvēja cilvēkus, kuri nokļuva pie viņas vīra tiesās zālē, lai vīrs nebūtu tik cietsirdīgs pret šiem cilvēkiem. Ba Dzjiņš atzīna, ka māte iemācījusi viņam, kas ir mīlestība, „jo es biju mīlēts, jo es zināju mīlestību, es zināju kā dot mīlestību citiem,...mīlestība ir manas dabas sakne.” (Lang.Pa Chin.:14) „Mana māte dāvāja man godīgu sirdi, siltas asinis un spēju liet līdzietības asaras.”(Lang.Pa Chin.:14)

Ba Dzjiņš pieminējis tikai divas reizes, kad māte bijusi cietsirdīga. Viena no tam bija pārāk bargā kalpotājas sodīšana par to, ka tā ir ēdusi gurķus, kurus pirms tam bija ēdusi Ba Dzjiņas ar masalām saslimusī māsa, kas bija aizliegts. Ba Dzjiņa māte vēlāk nožēloja to, ka rīkojusies ar kalponi tik bargi. Otrais gadījums bija Ba Dzjiņas vectēva dzimšanas dienā. Ba Dzjiņš jau no pašas bērnības jūta pretīgumu pret rituālu pildīšanas nepieciešamību. Par nepaklanīšanos vectēvam viņa māte sodīja nepaklausīgo dēlu ar sišanu, tomēr Ba Dzjiņš tā arī nav izpildījis prasīto *koutou*⁶⁸. (Ba Jin.The autobiography.:33)

Ba Dzjiņa tēvs divus gadus ieņēma miertiesneša vietu Guan Juan apgabalā. Ba Dzjiņa bērnības atmiņās tēva tēls bija saistīts ar tiesājamo cilvēku sodīšanu. Mazais Jaotans ļoti pārdzīvoja, kad redzēja, kā apsūdzētie un notiesātie cilvēki mokās no piemērotiem sodiem, šīs ainas lika Ba Dzjiņam raudāt. Tomēr, kā raksta Ba Dzjiņš, viņa tēvs nekad nav piespriedis nāves sodu, un paklausot sievas lūgumam, pārtrauca izmantot nežēlīgas spīdzināšanas metodes. (Ba Jin.The autobiography.:29-30)

Atgriežoties ar ģimeni Čendū, Ba Dzjiņš turpināja mācīties pie jau cita privātskolotāja, saņemot tradicionālo konfuciānisko izglītību. Ba Dzjiņš, viņa brālis un daži brālēni iestudēja mājas teātra izrādes, spēlējot pašu izdomātas operu lugas. Ba Dzjiņa ģimene mīlēja operu. Li Daohe [Ba Dzjiņas tēvs] bija kāda Čendu teātra aizbildnis, tāpēc Ba Dzjiņam bija iespēja satikt operu slavenības, ka arī skatīties operas, no kurām visvairāk Ba Dzjiņam patika skatīties cīņu operas. (Lang:24)

Sadraudzējoties ar „zemākās kārtas” cilvēkiem, kuri kalpoja viņas ģimenē, viņš uzzināja par šo cilvēku raizēm, par viņu priekiem un bēdām, par viņu cīnīšanos un nabadzīgo dzīvi. Ba Dzjiņš dziļi jūta līdzī šo cilvēku ciešanām, viņa sirds protestēja. Viņš deva sev solījumu, ka nostāsies viņu pusē, lai palīdzētu.(Ba Jin.The autobiography. :43) Rikša Džou,

kurš daudz stāstīja Ba Dzjiņam par savu dzīvi un mācīja viņu būt patiesam pret sevi, būt labam un godīgam cilvēkam, kļuva par cilvēku, kuru Ba Dzjiņš vēlāk uzskatīja par vienu no saviem skolotājiem.(Mao:17) Ba Dzjiņš atzīstas: „Jo ilgāk es biju ar „zemāko kārtu”, jo vairāk man nepatika daudzie liekulīgie „augtākās kārtas” rituāli un tradīcijas”.(Ba Jin.The autobiography. :48)

Katru reizi, kad bija jāveic rituāli, viņš paslēpās, tā izpaudās viņa „pasīvā pretestība pret rituāliem”(Ba Jin.The autobiography. :48). Ba Dzjiņš arī nesaprata un nevarēja piekrist sieviešu tikumības paraugu ievērošanas nepieciešamībai, kurus viņš, kad bija vēl mazs bērns, ieraudzīja grāmatā „Izcilu sieviešu biogrāfijas”⁶⁹, ko apguva viņa māsas. Viņš nevarēja saprast, kāpēc sievietēm jebkurā situācija jāglabā savu tikumību, pat ja tas apdraud viņas dzīvību, viņš nepiekrīta arī tam, ka sievietei jāupurē savu dzīvību tikai tāpēc, lai viņas rīcību pēc tam uzskatīja „par „ paraugu” atbilstoši tradicionāliem principiem”.(Mao:15)

Kad 1911. gadā uzvarēja Siņhajas revolūcija, Ba Dzjiņam bija tikai 7 gadi, tāpēc viņam vēl nebija priekšstata par to, kādas lielas izmaiņas Ķīnā notikušas. Viņš tikai priecājās, ka viņam nogriezta bize. Viņa tēvs neizteica nekādas domās par šo notikumu, bet vectēvam un dažiem onkuļiem, kuri pazaudēja savus ierēdņa amatus, bija žēl sagrautās dinastijas. ”(Ba Jin.The autobiography. : 35-39)

Mātes nāve 1914. gadā un pēc trim gadiem 1917. gadā sekojošā tēva nāve, bija liels trieciens, jo Ba Dzjiņš zaudēja divus vistuvākos un mīļākos cilvēkus. Viņš jūta, ka ir mīļākais savu vecāku bērns. Kādu dienu, ejot vienotnē pa cilvēkiem pilnu ielu un atceroties savas pastaigas ar tēvu, viņš sajūta, ka palicis viens.(Ba Jin.The autobiography. :50) Kā atzīme Lang, pastaigas ar savu dēlu bija neparasta uzvedība, jo tradicionālā ģimenē tēvs „ieturēja distanci no saviem dēliem”(Lang.Pa Chin.:28).

Pēc tēva nāves Ba Dzjiņam atklājās šīs lielās un bagātās ģimenes otrā - tumšā un liekulīgā - puse. Viņš ieraudzīja, kādas naida pilnas cīņas notika viņa vectēva „autokrātiskajā valstī”. Viņš redzēja ka ģimenē jaunie cilvēki zem viena cilvēka neierobežotas varas spiedena, nebija spējīgi piepildīt savas brīvības. (Mao:17)

Ba Dzjiņš cerēja iestāties vidusskolā kopā ar savu otro vecāko brāli. Tomēr tēva nāve un vectēva nostāja nekad nesūtīt jaunākos brāļus mācīties vidusskolā izjauca šo cerību. Ba Dzjiņš paša spēkiem sāka apgūt angļu valodu, katru vakaru brālēns Sjans, neprasot atlīdzību, palīdzēja Ba Dzjiņam angļu valodas mācībās un zinātnes pamatu apgūšanā.(Ba Jin.The autobiography. :51) 1919. gadā Li Juns [vecaistēvs] atļāva Ba Dzjiņam iestāties vienā no

⁶⁸ 叩头 (Koutou). Paklanīšanas un palocīšanas tā, lai galva pieskaras zemei. Šis akts demonstrēja zemākstāvošā cieņu pret augstākstāvošo. Sk. <http://search.eb.com/eb/article-9046167>

⁶⁹ 列女传 (Lienü zhuan), speciāla sieviešu tradicionālā konfūciānisko morāles principu mācību grāmata.

skolām, kurā mācīja angļu valodu, cerēdams, ka pēc šīs skolas pabeigšanas Ba Dzjiņam būs iespēja ieņemt ienesīgu posteni pastā. Bet, par spīti tam, ka Ba Dzjiņš bieži slimoja, vecaistēvs aizliedza Ba Dzjiņam turpināt mācības šajā skolā. Ba Dzjiņš atzīstas, ka no tā laika viņa attiecības ar vecotēvu sāka uzlaboties, bet laika jau bija maz. Pēc neilga laikā vecaistēvs atstāja šo pasauli, un Ba Dzjiņš trešo reizi izjuta, „ka ir pazaudējis kādu, kurš viņu ļoti mīlēja”(Ba Jin.The autobiography.:53).

Tika pēc vectēva nāves sešpadsmit gadu vecumā Ba Dzjiņš kopā ar savu otro vecāko brāli, sekmīgi nokārtojot eksāmenus, iestājās Čendu specializētajā svešvalodu skolā. Bet, tā kā viņam nebija vidējās izglītības diploms, viņš varēja tikai noklausīties šīs skolas pasniegtos priekšmetus, nesaņemot diplomu par skolas pabeigšanu. (Mao:22)

Jau apmēram piecpadsmit gadu vecumā viņš sāka interesēties par politiku, kopā ar saviem brāļiem viņš juta līdzīgu „Ceturtnā maija kustībai”, ar lielu interesi lasīja tā laika avīzes, tādas kā „Jaunā jaunatne”, kurā plaši tika kritizēts konfuciāniskais sabiedrības modelis. Tajā pašā vecumā viņam radās interese par Krievijas anarhista Kropotkina darbiem, viņš arī lasīja citu valstu anarhistu darbus. Interese pret anarhistisko kustību bija tik liela, ka Ba Dzjiņš iestājās anarhistiskā organizācijā, kur aktīvi darbojās kopā ar saviem draugiem, izplatot propagandu, rakstot un publicējot rakstus avīzēs.(Mao:20) Viņš bija pārliecināts, ka ir jāmaina novecojusi sistēma un dzīvoja ar devīzi: „Cīņa ir dzīve. Cilvēce var iet tikai uz priekšu”.(Ba Jin.The autobiography.:55)

1923. gadā kopā ar savu otro vecāko brāli Ba Dzjiņš dodas uz Šanhaju, pēc tam Nandzjinu, kur viņš pabeidza vidusskolu. 1927. gada janvārī Ba Dzjiņš dodas uz Franciju, kur viņš sākotnēji plānoja studēt ekonomiku un pavadīt tur vairākus gadus. Tomēr plānus īstenot neizdevās. Divus gadus Ba Dzjiņš apmeklēja franču valodas stundas, kā arī daudz lasīja, tai skaitā daudz revolucionārās literatūras, viņš iepazinās ar Platona, Aristoteļa darbiem un Bībeli. Tur viņš arī tulko Kropotkina darbus uz ķīniešu valodu un saraksta savu pirmo romānu „Bojāēja”⁷⁰, pirmo reizi izmantojot pseidonīmu Ba Dzjiņš. (Mao:24)

1928. gadā beigās viņš atgriezās Šanhajā. 1929. gadā publicē romānu „Bojāēja” ikmēneša avīzē „Daiļliteratūra”⁷¹. Pēc ilgas šķiršanās viņš ar lielu prieku tikās ar savu vecāko brāli, kurš bija palicis Čendu un palīdzēja Ba Dzjiņam, kamēr viņš mācījās Šanhajā un Francijā. Tā bija viņu pēdējā tikšanās. 1931. gadā Ba Dzjiņa vecākais brālis izdarīja pašnāvību. Tas dziļi ietekmēja Ba Dzjinu. Viņš uzskatīja, ka „brālis bija tipisks ... arhaiskās ķīniešu ģimenes sistēmas upuris”(Mao:26). Triloģijā „Straujā straume” viņš dedzīgi uzbruka

⁷⁰ 灭亡 (Miewang)

⁷¹ 小说月报 (Xiaoshuo yuebao/ Hsiao-shuo yüehpao). Kad 1921. g. Mao Duņas (矛盾) tika iecelts redaktora amatā avīze sāka publicēt darbus rakstītus tikai sarunvalodā. Sk. (McDougall: 21)

šai sistēmai, kuru viņš vainoja brāļa nāvē. Pirmo romānu no triloģijās „Straujā straume” - „Ģimene” viņš uzrakstīja 1931 gadā, publicēts tas tika 1931. gada sākumā avīzē, un, nedaudz vēlāk tajā pašā gadā bija izdota grāmata (Mostow:411), tomēr kā pirmais izdošanas gads bieži tik minēts 1933. gads.(McDougall:129)⁷²

⁷² Sk. arī <http://baike.baidu.com/view/1717.htm>

4. Ķīnas tradicionālā ģimenes sistēma

4.1. Konfuciānisma loma Ķīnas ģimenes iekārtas veidošanā

Džou⁷³ dinastijas Pavasaru un rudenī perioda⁷⁴ laikā filozofs Konfūcijs⁷⁵, apkopojot un komentējot senas grāmatas, un viņa sekotāji, deva grūdienu Žu skolas⁷⁶ attīstībai, kas mūsdienās ir pazīstams ar nosaukumu konfuciānisms. Haņ⁷⁷ dinastijas laikā konfuciānisms pēc ideju pārstrādes, adoptācijas un paplašināšanas, kļuva par „politiski-intelektuālu kustību ar determinējošo ietekmi uz visām Ķīnas impērijas sabiedrības dzīves sfērām”(Кравцова:208). Žu skolu sāka saukt arī par Žu mācību⁷⁸, kas liecināja par konfuciāniskās tradīcijas ietekmes paplašināšanos. Kopš Haņ dinastijas laikiem līdz 1912. gadam konfuciānisms gandrīz bez pārtraukumiem ieņēma oficiālās ideoloģijas vietu, un „garīgi dominēja līdz 1949. gadam”(Титаренко:151).

Konfuciānisma ietekmi uz tautas garīgo dzīvi veicināja tas, ka kopš 136. g. p.m.ē. konfuciānisma klasiskas grāmatas kļuva par izglītības pamatu (Титаренко:498) un „standartu valsts ierēdņu atlasei”(Yao:57). Dažādu sociālo slāņu pārstāvjiem bija iespēja mēģināt ieņemt ierēdņu postenus, sekmīgi nokārtojot eksāmenus. Ķīnieši iepazinās ar konfuciānisma idejām ne tikai klasisko grāmatu apgūvē. Gandrīz visi labākie Ķīnas seno laiku literatūras darbi satur sevī ideju par to ka vecāku cienīšana ir katra cilvēka, ģimenes, sabiedrības un valsts dzīves pamats (Георгиевский:76). Konfuciānisma domas izplatījās arī caur valodu, kļūstot par parunām. Yao atzīme, kā vēsturē konfuciānisms vienlaicīgi bija gan zinātnieku un ierēdņu tradīcija, gan parasto cilvēku vērtību sistēma (Yao:37).

„Trīspadsmit kanonos”⁷⁹, kuros ietverti „Pieci kanoni”⁸⁰, kā arī daļēji pārstāvētas „Četras grāmatas”⁸¹, šeit ir ietvertas galvenās klasiskās konfuciānisma grāmatas un to komentāri. Klasiskajās grāmatās ietverti rakstītie pieminekļi ar plašu tematiku: filozofijas, literatūras, reliģiski-ētiskas, vēstures, rituālu-pamācošu, filoloģijas un citam (Титаренко:497-

⁷³ 周(Zhou) (1122-256 p.m.ē.)

⁷⁴ 春秋 (Chunqiu) (722-477 p.m.ē.)

⁷⁵ 孔子 (Kongzi) (551- 479 p.m.ē.)

⁷⁶ 儒家(Rujia) „Izglītotu cilvēku skola”. Tulkojuma variants ņemts no Титаренко. Китайская философия. Энциклопедический словарь., 149 стр.

⁷⁷ 汉(Han) (206 p.m.ē. - 220 m.ē.)

⁷⁸ 儒教 (Rujiao) „Izglītotu cilvēku mācība”

⁷⁹ 十三经(Shisan jing) ir klasisko grāmatu apkopojums. Šeit bija ietvertās arī tādās grāmatas, kurus neizmantoja kā obligāti apgūstamo literatūru ierēdņu eksāmeniem.

⁸⁰ 五.经(Wu jing)

⁸¹ 四书 (Si shu)

498). Daudzās klasiskajās grāmatās, piemēram, tādas kā „Rituālu pieraksti”⁸² un „Cieņas pret vecākiem kanonā”⁸³ ir atrodami spriedumi un pamācības par tikumīgu uzvedību ģimenē, par ģimenes hierarhiju un ģimenes locekļu lomām ģimenē, par ģimenes, sabiedrības un valsts savstarpējo saistību. Līdz ar to klasiskajās grāmatās plaši ir apskatīti jautājumi ne tikai par ģimenes, bet arī par sabiedrības un valsts struktūru un attiecībām tajā, cilvēka tikumības jautājumi, definēti morāles uzvedības principi.

Morāles jautājumi ir ļoti būtiski konfuciāniskajā mācībā, un viens no svarīgākajiem morāles jautājumiem skar ģimenes dzīves aspektus. Kā atzīme Yao „konfuciānisma morāle griežas ap ģimenes attiecībām, īpaši ap attiecībām starp vecākiem un bērniem, starp vecākiem un jaunākiem brāļiem, starp vīru un sievu”(Yao:32-33). Ģimene ir tas, kas rada tikumīgas personas. Par svarīgāko tikumības principu tika uzskatīts „cieņa pret vecākiem”⁸⁴ princips. Georgievskij atsaucoties uz „Apkopotām runām”⁸⁵, atzīmē, ka Konfūcijs uzskatīja „cieņu pret vecākiem” par „vienīgo sākumu”- par cilvēku attiecību pamatu un cilvēku labklājības galveno nosacījumu. (Георгиевский:53) Bērni bija atbildīgi par mieru un harmoniju ģimenē, un, tikai pienācīgi paužot savu cieņu pret vecākiem, viņi to varēja uzturēt un saglabāt. (Yao:184) Ģimene, ieņemot centrālo pozīciju konfuciāniskajā tradīcijā, tika uzskatīta par sabiedrības un valsts organizācijas paraugu. (Георгиевский: 62-65)

Konfuciānismā tika noteiktas piecas pamata attiecības starp cilvēkiem: 1) starp valdnieku un ierēdņiem, 2) starp vecākiem un bērniem, 3) starp vīru un sievu, 4) starp vecākiem un jaunākiem brāļiem, 5) starp draugiem. Ģimenes attiecībās galvenās saiknes bija vecāki-bērni, vīrs-sieva un vecākais-jaunākais brālis. Attiecības bija sakārtotās pēc hierarhijas, kur galveno vietu ieņēma vīrietis, turklāt jo vecāks bija cilvēks, jo vairāk autoritātes tam piemīta. (Yao: 181-183)

Jāatzīmē, ka Rosemonts un Ames pauž viedokli, ka konfuciānismam nav dabiska patriarhālā ģimenes sistēma, jo tas neatbilst konfuciānisma mērķiem, kas ir virzīti uz ģimenes labklājību, ko patriarhāla ģimenes sistēma nevar nodrošināt.(Rosemont:99-100) Patriarhālas sistēmas iepīšana konfuciānismā ir notikusi vēsturisku procesu gaitā. (Rosemont:100) Yao piedāvāja arī tādus uzskātus: „stingra hierarhiska ģimenes sistēma un sabiedriskā dzīve bija balstīta uz konfuciānisko sabiedrības dzīves skatījumu, bet vēsturiski ... tās bija

⁸² 礼记(Li ji), ietilpst „Piecos kanonos”

⁸³ 孝经(Xiaojing), ietilpst „Trīspadsmi kanonos”

⁸⁴ 孝(xiao)

⁸⁵ 论语(Lunyu), ietilpst „Četras grāmatās”

konfuciānisma filozofijas, kas attīstījās zem Likumnieku skolas⁸⁶ ietekmes un tās varas teorijas, un Jiņ-Jan⁸⁷ skolas filozofijas kopējais produkts". (Yao:182)

Konfuciānismā uzskata, ka jebkuras attiecības sakņojas ģimenes attiecībās. Cilvēks piedzimstot par uzvedības piemēru sākotnēji pieņem tos paraugus, kas ir īstenoti, praktizēti ģimenē. Ģimenē attīstās sapratne par savstarpēju atbildību, mīlestību, cieņu un citam lietam. Caur sevis pilnveidošanu, mācīšanos cilvēks varēja mainīt savu raksturu un uzvedību, ko sākotnēji ieguva no ģimenes. Tālāk viņš varēja ietekmēt ģimeni, sabiedrību, citus cilvēkus un veikt izmaiņas, tiecoties pēc uzlabojumiem. Laika gaitā cilvēka loma izmainījās. Proti, cilvēka dzīvē bija gan padotā, gan vadītāja loma. Tāpēc ļoti būtiski bija izzināt un praktizēt „cieņas pret vecākiem un godbijības pret vecākiem brāļiem”⁸⁸ principu, jo tas mācīja pareizu uzvedību. (Rosemont.;Yao.)

Īstam konfuciānisma piekritējam bija jātiecas kļūt par „Cildeno vīru”- 君子(*junji*)⁸⁹. Bieži vien „cildeno vīru” paraugi bija meklējami senatnē, piemēram, par paraugiem uzskatīja tādus mitoloģiski-vēsturiskos personāžus kā Jao, Šuņs un Jujs⁹⁰. Lai atbilstu „cildena vīra” vārdam, cilvēkam bija jāpraktizē, jāpilda, jāpieturas galvenajiem konfuciānisma uzvedības kritērijiem. Pirmkārt, „cildenajam vīram” savā uzvedībā bija jāatbilst „cieņas un godbijības pret vecākiem” kritērijam. Bez tā, kā tika uzskatīts, nebija iespējams saprast „cilvēciskuma”, „labsirdības”, „humanitātes” - 仁 (*ren*) kritēriju, kas bija viens no svarīgākajiem kritērijiem/principiem.⁹¹ Pārējie svarīgākie principi bija tādi kā „taisnīgums / pienākums”, „pienācīgs taisnīgums” - 义 (*yi*); „pieklājīgums”, „ētiski-rituālās normas”- 礼 (*li*); „uzticamība”, „uzticība”- 忠 (*zhong*); „augstsirdība”, „spēja iztelties sevi cita cilvēka vietā”⁹² - 恕 (*shu*); „gudrība”, „prātīgums” - 智 (*zhi*) un citi.⁹³ Tika uzskatīts, ka visu uzvedības kategoriju pareiza mijiedarbība veidoja „cildena vīra” parauga uzvedību. Tāda uzvedība veidoja „harmoniju” 和 (*he*) un bija „tikumības”- 德 (*de*) sasniegšanas

⁸⁶ 法家 (*fajia*)

⁸⁷ 阴阳家 (*yinyang jia*)

⁸⁸ 孝悌 (*xiaoti*)

⁸⁹ Viena no konfuciānisma kategorijām, kas apzīmē ideālo cilvēku, kam piemīt visas konfuciānisma tikumības. Tulkojuma variants ņemts no Титаренко. Китайская философия. Энциклопедический словарь., 426 стр.

⁹⁰ 尧 (*yao*), 舜 (*shun*) un 禹 (*yu*). Taisnīgie valdnieki, mītu varoņi

⁹¹ Tulkojuma variants ņemts no Титаренко. Китайская философия. Энциклопедический словарь., 127 стр.

⁹² Tulkojuma variants ņemts no Rosemont and Ames. The Chinese Classic of Family Reverence. A philosophical translation of the XiaoJing., p.92

⁹³ Ir jāmin, ka katra no kategorijām, kuras šeit minētas, ietver sevī daudz dažādu nozīmju, kas atkarīgas no konteksta. Visas tikumības kategorijas un kategoriju iespējamie tulkojumui netiks sīkāk apskatīti, jo tas prasa plašāku ieskātu konfuciānismā, kas nav darba mērķis. Tulkojuma varianti ņemti no Титаренко. Китайская философия. Энциклопедический словарь., ja nav atzīmēts cits avots.

instruments.⁹⁴ Šis uzvedības pamatnormas regulēja visa veida attiecības gan ģimenē, gan sabiedrībā, gan valstī. (Yao: 34)

„*Xiao* ir...daudzpusējs jēdziens ar dažādam sociāli-politiskām, ētiskām un reliģiozām nozīmēm.” (Rosemont:28) Šis princips „daudzos gadījumos ir tiešs un intuitīvi vienkāršs”, bet „vienlaicīgi ir daudzpusīgs un dziļš”. (Rosemont:53) „Cieņas pret vecākiem” princips ietver sevī uzvedības modeļus ar vienu mērķi - savas dzīves laikā caur kalpošanu, palīdzību paust savu patieso cieņu pret vecākiem, tādējādi mācoties pareizai uzvedībai. Bērna pienākums bija mīlēt savus vecākus un būt uzticīgam. Bērnam bija jā rūpējas par vecāku apģērbu, ēdienu. Bērnam bija arī jā rūpējas par savu veselību un ķermeni, tādējādi paužot cieņu pret vecākiem. Augstākā „cieņas pret vecākiem” izrādīšana pēc Konfūcija vārdiem, bija „ padarīt savu vārdu nemirstīgu un pasniegt godu uz vecākiem” (Георгиевский:53; Rosemont:115).

Vissvarīgākās tiesības bija vecāku tiesības uz saviem bērniem, un vissvarīgākās attiecības bija attiecības starp bērnu un vecākiem, jo vecāki ir tie, kas devuši bērnam dzīvību. (Георгиевский:54) Bērna pienākums bija vecāku dzīves laikā kalpot viņiem un turpināt kalpošanu pēc viņu nāves, pildot rituālus. Visādi bija jāpauž rūpes par saviem vecākiem. Bērnam bija jābūt rūpīgam, uzturot savus vecākus, nauda bija jātērē uzmanīgi un racionāli. Bija aizliegts spēlēt azartspēles, kauties un piedzerties, kā arī krāt naudu sievas un bērnu vajadzībām, slēpjot to no vecākiem, jo tāda uzvedība neatbilda 孝 (*xiao*) principam. (Георгиевский:79)

Bērnam bija jābūt uzticīgam un paklausīgam saviem vecākiem. No citātiem „Rituālu grāmatā”, kas bija pieejami šī darba autoram, veidojās iespaids, ka bērnam bija jābūt paklausīgam jebkādā situācijā. Pat ja dēls uzskatīja, ka vecāku rīcība vai lēmumus bija nepareizs, bērnam tomēr bija jāpakļaujas. (Георгиевский:63). No otras puses, „Cieņas pret vecākiem kanonā” bija skaidri teikts, ka bērnam nav jāseko visiem vecāku lēmumiem, ka viņam noteikti bija jāiebilst pret nepareizu vecāku rīcību. „Tādējādi, pierunāšana [protestēšana] ir vienīga atbilde amorālām [prasībām]”. (Rosemont:114) „Apkopotās runās” ir atrodami vārdi, kas ierobežoja bērnus viņu protesta izpaušanā vai pierunāšanas laikā. „Kalpojot savam tēvam un mātei, pierunā viņus maigi. Redzot, ka viņi nevelta vērību taviem padomiem, saglabā cieņu un nedari pretēji. Kaut arī [esi] satraukts, nepaud neapmierinātību.”(Rosemont:89) Rosemonts un Ames komentē šo izteicienu, kā „kaut arī bērnam ir pienākums pierunāt vecākus, ne obligāti tam [pierunāšanas mēģinājumam] sekos viņa padomam veltīta uzmanība.” (Rosemont:89)

⁹⁴ Tulkojuma varianti ņemti no Титаренко. Китайская философия. Энциклопедический словарь.

„Cieņa pret vecākiem” ir dabiska cieņas un mīlestības izjūta pret vecākiem, vecākiem brāļiem un māsām, pret valdnieku. Caur savu vecāku cienīšanu, tika izradīta cieņa visiem pārējiem tēviem, bet ar godbijību pret saviem vecākiem brāļiem un māsām - paradīta cieņa pret visiem vecākiem brāļiem un māsām. (Rosemont:112-113) Rosemonts un Ames atzīme to, ka 孝 (*xiao*) ir virzīts no apakšas uz augšu, proti, godbijība un cieņa tiek pausta virzienā no jaunākiem cilvēkiem uz vecākiem cilvēkiem. Tā atšķirīa no patriarhālām ģimenēm, kur tēva privilēģijas un vara nāk no augšas, virzoties uz leju. (Rosemont:88)

Vēlreiz jāpiemin attiecības starp ģimenes locekļiem un to vietu ģimenē, kā arī uzvedības principus ģimenē. Vecākiem un jaunākiem brāļiem bija savstarpēji vienam otru jāmīl. Bērnu pienākums bija īstenot „cieņu pret vecākiem”, patiesi cienīt un mīlēt vecākus. Vecākiem, savukārt, bija jā rūpējas par bērnu izglītību, it īpaši par viņu morāles rakstura attīstību. Neviens nedrīkstēja savu nepareizo rīcību attaisnot ar citu nepareizo rīcību (Rosemont:182-183).

Konfuciānisma tradīcijā sievietes loma galvenokārt bija pakļaušanās un kalpošana augstākstāvošiem, proti, saviem vecākiem, vecākiem brāļiem un māsām, pēc apprecēšanās vīra vecākiem, vīram, dēlam. Kad vīratēvs, vai vīramāte „dod viņai pavēli, viņai nekavējoties un bez jebkādiem iebildumiem ir jāizpilda to...Ja sieva patīk vīram, bet nepatīk viņa vecākiem, tad viņam jāatbrīvo viņu; otrādi, ja sieva nepatīk vīram, bet vecāki saka, ka viņa labi tiem kalpo, tad viņš nevar to atbrīvot.”(Георгиевский:62). Tādējādi var redzēt, ka noteicošais vārds piederēja vecākiem. Pirmkārt bija jā klausas vīra vecākus. „Rituālu grāmatā” ir teikts, ka sievietei nebija nekādu tiesību uz īpašumu. Pat ja sievai dāvina kaut ko, viņai bija jāprasa atļauju pieņemt šo dāvanu. (Георгиевский:63)

Dēlam ar sievu, no rīta paceļoties, bija pienākums nākt pie vecākiem, „padod ūdeni mazgāšanai un apģērbu...sakārtot istabu”, bet vakarā „kad vecāki vēlas iet gulēt...dēls pēc [vecāku] norādījuma uzklāj gultu.” (Георгиевский:63) Ja dēls dzīvo atsevišķi no vecākiem, viņam pienākas katru rītu apciemot vecākus, apvaicāties par vecāku vēlmēm. Dēlam ar savu sievu pienākas „laipni atbildēt uz [vecāku] pavēlēm, [dēlam un sievai] pienākas ... saglabāt godbijīgu izskatu, nedrīkst runāt caur zobiem, šņaukt degunu, klepot, skatīties apkārt ...” (Георгиевский:63). Šādi noteikumi, šī darba autoram, izskatās samāksloti, jo dabiska uzvedība tika ieliekta stingros noteikumu rāmjos. Kā bija minēts iepriekš, varētu būt, ka tas nav patiess konfuciānisma produkts, bet konfuciānisma un citu skolu simbioze, kas laika gaitā tika asociēta ar konfuciānismu. Kā apgalvo Rosemonts un Ames, Konfūcijs bija pret piespiešanu, cieņai pret vecākiem bija jābūt dabiskai, balstītai uz sirds gribu. Tikai cilvēka sirdsapziņa var piespiest viņu rīkoties pareizi.

Sievietes loma ģimene bija ierobežota ar mājas darbu pildīšanu, mājas uzturēšanu un bērnu izglītošanas pienākumiem. Sievietes pienākums konfuciāniskā tradīcijā bija saistīts ar iekšējām lietām, bet vīra – ar ārējām lietām. (Yao:184) Sieviete nebija vienlīdzīga savam vīram. Tikumīgai sievietei pienācās būt „bez politiskam ambīcijām” un pat „bez jebkādam sevišķām spējām”, sievietei pienācās sekot savam vīram jebkur un jebkurā situācijā (Yao:183). Tomēr ar laiku sievietes stāvoklis uzlabojās, un tas bija saistīts ar vecumu. Jo vecāka sieviete kļuva, jo viņai bija lielāka autoritāte. Kļūstot par māti vai vecmāti, sieviete baudīja cieņu un sajūsmu, arī tāpēc, ka tika uzskatīts, ka izcilu vīru panākumi bija tieši vai netieši viņu mātes ietekmēti.(Yao:184)

Čeņs Dusju savā rakstā „Patiesā dzīves nozīme” citē „Rituālu grāmatu”, kurā atraitnei ir „aizliegts raudāt naktīs”, bet pārējiem aizliegts „draudzēties ar atraitnes dēliem”, kā arī runā par aizliegumu stāties laulībā otro reizi (Barry:816). Viņš piemin arī to, ka „Rituālu grāmata” liek uzsvaru uz dzimumu atšķirību. Sieviete un vīrietis nedrīkstēja „sēdēt uz viena matrača”. Izejot no mājām sievietei bija „jāaizsedz seja”. Minēts arī tāds fakts, ka sievietei un vīrietim bija aizliegts komunicēt. Līgavai un līgavainim bija aizliegts tikties pirms laulībām. (Barry:817)

Rosemont un Ames uzsver to, ka konfuciānisma „ģimenes tikumības” tradīcija atšķiras no Rietumu tradīcijas, piemēram, tādu jēdzienu kā „tikumība” un „morāle” Konfūcija laikā nebija. Tāpēc, cenšoties saprast konfuciānisma principus un kritērijus, ir jābūt uzmanīgiem, kaut arī gandrīz nav iespējams atteikties no „rietumnieciskuma”, vērtējot un cenšoties saprast austrumu kultūru. Brīvības un individualitātes jautājumi ir atšķirīgi no šo vārdu rietumnieciskās izpratnes. Pēc Madsena vārdiem, ko piemin Rosemonts un Ames, konfuciānismā brīvība nav izvēles brīvība, kādai grupai piederēt, bet tā ir „likteņa pienākumus” radoša un precīza atveidošana (Rosemont:33). Konfuciānismā katra persona ir unikāla ar savam attiecībām, un katra persona ir vairāk „lomu pieņēmēja”, nekā „tiesību baudītāja.”(Rosemont:31) Pastāv arī tāds uzskats, ka „konfuciānisma personas ... ir attiecību vergi.”(Rosemont:32)

Konfuciānisms stimulēja tikumības, morālas uzvedības attīstīšanos, kas balstītas uz cilvēka sirdsapziņu un uz pareizu uzvedību. Tas mudināja cilvēkus pilnveidoties un mācīties. Tomēr ar laiku šie principi kļuva par dogmatiskiem un obligāti ievērojamiem. Tas noveda pie bēdīgiem rezultātiem, proti, cilvēks zaudēja gribu un spēju radīt, zaudēja drosmi nepakļauties un drosmi radīt kaut ko jaunu. Zuda cilvēka ārējās un garīgās individuālās īpatnības, tika atņemtas iniciatīvas spējas, „...padarīja to par paklausīgu socializācijas objektu ... kas mehāniski pildīja savus pienākumus.” (Кравцова:224)

4.2. Ķīnas tradicionālā ģimenes iekārta

Imperiālistiskās Ķīnas periodā (221 p.m.ē. – 1912 m.ē.)⁹⁵ Ķīnas ģimenes organizācija ietvēra sevī feodālajā Ķīnā⁹⁶ pastāvējušo patriarhālās ģimenes iekārtu, kā arī to ietekmēja konfuciāniskās filozofijas idejas par ģimenes iekārtu⁹⁷ (Lang.Family.:329-332).

Lang izšķir trīs galvenās ģimenes organizācijas formas, kas pastāvējušas Ķīnā, proti, vismazākā pēc cilvēku skaita, ko galvenokārt veidoja vīrs, sieva vai sievas un bērni, tā saucamā „laulāta pāra ģimene” vai „mazā ģimene”⁹⁸, ķīniski 小家庭 (*xiao jiating*). (Lang.Family.:14) Otrā ģimenes organizācijas forma bija „dzimtas ģimene” vai „ķīniešu mazā ģimene”⁹⁹, kuru veidoja vecāki, neprecētie bērni un viens precējies dēls ar sievu un bērniem. (Lang.Family.:14) Trešā forma, „apvienotā ģimene” vai „lielā ģimene”¹⁰⁰, ķīniski 大家庭 (*da jiating*). (Lang.Family.:14) Tas sastāvs bija visplašākais, tur ietilpa vecāki, viņu neprecētie bērni, precētie dēli ar sievām un bērniem, apvienojot piecas, sešas paaudzes. „Lielā ģimene” sastāvēja no tuvo radnieku „mazajām ģimenēm”, [vai arī precīzāk mazo ģimeņu mājsaimniecībam], kas bija gan atsevišķs elements ar savu iekšējo dzīvi, gan elements, kas bija saistīts ar „lielās ģimenes” dzīves organizāciju. (Lang.Family.:14) Mājsaimniecība, ķīniski 户 (*hu*), ir atšķirīga no ģimenes, jo pie mājsaimniecības kopā ar ģimenes locekļiem piederēja arī vergi, kalpotāji un radnieki, kas tikai īslaicīgi uzturējās ģimenē. (Lang.Family.:13)

Dinastijas Cjin (清) likumi atbalstīja „lielās ģimenes” iekārtas izplatīšanu Ķīnā. (Lang.Family.:15-16) Tomēr ģimenes vidējais izmērs imperiālistiskajā Ķīnā bija no sešiem līdz astoņiem cilvēkiem, neskaitot zīdaiņus. (Lang.Family.:16) Vidējais ģimenes lielums 1929. gadā bija pieci cilvēki. (Малявин:144) „Lielā ģimene”, kur kopā dzīvoja trīs-četras paaudzes imperiālistiskajā Ķīnā bija „vispārēji atzīta par ideālu” (Lang.Family.:16; Малявин:145), bet patiesībā bija diezgan reta parādība (Малявин:143, Hsü:69). „Lielās ģimenes” vairāk bija sastopamas starp „augstākās kārtas”, bagātākiem sabiedrības slāņiem, jo tas bija saistīts ar ekonomiskiem jautājumiem un augsto zīdaiņu nāves līmeni nabadzīgajās ģimenēs. (Lang.Family.:16, Hsü:69)

⁹⁵ Ķīnas imperiālistiskā valsts iekārta pastāvēja no dinastijas Cjin (秦 (Qin)) (221-207 p.m.ē.) līdz pēdējai dinastijai Cjin (清 (Qing)) (1644-1912 m.ē.).

⁹⁶ Dinastijas Džou periods (周 (Zhou)) 1122-256 p.m.ē.

⁹⁷ Šī darba autoram, jautājums par patriarhālās ģimenes ideju konfuciānismā nav pilnīgi skaidrs. Kā tika apskatīts iepriekšējā nodaļā ir autori, kuri uzskatā, ka patriarhālās ģimenes iekārtas idejas neatbilst konfuciānisma filozofijai. Kaut arī, visticamāk tas ietekmēja sava laikā domātājus (Lang. Family: 9-10).

⁹⁸ “conjugal family” vai „small family” no angļu valodas.

⁹⁹ “stem family” vai „the Chinese small family” no angļu valodas.

Paaudze, vecums un dzimums bija noteicošie faktori Ķīnas ģimenes hierarhijā. (Lang.Family.:24) Cilvēka vecums bija viens no ietekmīgākiem elementiem ģimenes locekļa autoritātes, varas un viņam pienācīgas cieņas noteikšanā. Šo faktu ietekmēja tas, ka rituāla senču pielūgšana ieņēma vienu no svarīgākajiem ķīniešu garīgās dzīves aspektiem, tas stiprināja vecāka cilvēka autoritāti. Ekonomiskie dzīves aspekti izvirzīja vīrieti priekšplānā. Līdz ar to ģimenes vara koncentrējās tēva vai vectēva rokās. (Lang.Family.:329-331) Ekonomiskie dzīves aspekti noteica arī sievietes zemo vietu ģimenes hierarhijā. Šo zemo sievietes stāvokli nostiprināja Konfuciānisma ideoloģija, uudisms, un arī valsts likumi. (Lang.Family.:329-332)

„Cieņa pret vecākiem un atšķirības starp vīrieša un sievietes lomām bija centrālās vērtības Ķīnas ģimene sistēmā...Centīgums, taupīgums un griba identificēt sevi ar lielāko ģimeni un tas ilgtermiņa pastāvēšanu un labklājību” bija citas vērtības, kas tika asociētas ar Ķīnas ģimenes iekārtu. (Buckley:238)

4.2.1. Vīrietis Ķīnas ģimenē

Ģimenes galva bija vecākais vīrietis ģimenē, vecaistēvs vai tēvs, kam piederēja vislielākā autoritāte. Viņš „risināja visas ģimenes jautājumus, rīkoja bērnu laulības, sodīja necienīgos un nepaklausīgos, un varēja viņus pat pārdot.”(Hsü:69). Viņš „veica dievkalpojumus” senču pielūgšanā, bērēs, kāzās. (Lang.Family.:26) Ģimenes galvai bija tiesības pārdot ģimenes locekļus verdzībā, un sods par dēla nogalināšanu bija „diezgan maigs”(Lang.Family.:27). Augsto vīrieša stāvokli un autoritāti [ja viņš bija vecaistēvs, tēvs, vīrs] noteica konfuciāniskā tradīcija, valsts likumi un ekonomiskie faktori. Konfuciānisms arī noteica tēva uzvedības ideālu - tēvam bija jābūt ne tikai stingram un autoritāram, bet tajā pašā laikā arī labvēlīgam un tēvišķīgam.(Hsü:69) Tēvs bija „cildenuma un stingruma simbols” (Lang.Family.:29).

„Lielās ģimenēs” vīriešiem savu algu un ienākumus bija pieņemts atdot ģimenes kasē, tur arī ienāca nauda par ģimenes zemes īpašumiem (Lang.Family.:17) Par ģimenes naudas pārvaldi atbildēja ģimenes galva vai tā asistents - vīrietis vai sieviete.(Lang.Family:17) Faktiski, ģimenes galva, varēja pēc savas vēlmes rīkoties ar naudu, viņš vienīgi nevarēja naudu novēlēt svešiniekam, vai atstāt dēlus bez mantojuma.(Lang.Family.:26-27) Mantojums dēlu starpā tika sadalīts vienlīdzīgās daļās. (Lang.Family.:27)

¹⁰⁰ “joint family” vai „large”, „greater family” no angļu valodas.

Ķīniešu „lielajās ģimenēs” bija attīstīts paradums vīrietim ņemt konkubīnes. Šis paradums bieži bija par pamatu dēla un tēva konfliktiem. (Lang.Family.:27-28) Konkubīnes bieži ņēma tad, ja sieva nebija dzemdējusi dēlu. Ja ģimenē nebija citu mantinieku, vīrs varēja par mantiniekiem nozīmēt dēlus, kurus viņam dzemdēja konkubīne. (Lang.Family.:27-28)

4.2.2. Sieviete Ķīnas ģimenē

Iepriekš jau bija minēts, ka sievietes stāvoklis ģimenes hierarhijā bija zems. Sieviete bija pakļauta vīrietim vai vecākai sievietei. Sieviete nebija tiesību uz īpašumu, nebija ekonomiskas brīvības, un viņas pārvietošanās brīvība bija aprobežota ar tradicionāliem uzskatiem par sievietes pienācīgo uzvedību. Sievietes bija „izslēgtas no valsts dienesta, valdoša slāņa galveno ienākumu avota.” (Lang.Family.:42) Pat ja sievietei tomēr gadījās par padarīto darbu saņemt naudu, viņas ienākums skaitījās ģimenes ienākums. (Lang.Family.:44) Tēvs varēja pārdot savu meitu, tādējādi padarot to par konkubīni, prostitūtu vai vergu. Tā pat vīrs varēja pārdot savas konkubīnes vai pārdot sievas citam vīrietim uz laiku. (Lang.Family.:45)

Par sievietes zemo statusu ģimenes un sabiedrības hierarhijā liecināja arī „kāju aptīšanas” tradīcija, kas padarīja sievieti par invalīdi, radīja tai lielas mokas un ierobežoja tās mobilitāti. Jaunas meitenes kājas tika speciāli aptītas tā, lai, meitenei augot, viņas pēdas paliktu apmēram 10 centimetru mazas. Šī tradīcija bija modes tendence (Гецце-Бапрер:550), un aizskāra ne tikai augstākā slāņa sievietes, bet arī lauku sievietes. Tomēr laucinieču vidū šīs tradīcijas izplatība bija mazāka, kā arī šī tradīcija nebija izplatīta starp mandžūru sievietēm, un tai nebija tik lielās ietekmes Ķīnas dienvidos. Mazās ķīnietes kājās bija estētisks objekts un ķīniešu acīs tam piemīta erotiska pievilcība.(Lang.Family.:45-46) Ilgu laiku mazas „liliju” kājas bija viens no obligātiem nosacījumiem, lai sieviete veiksmīgi apprecētos. XIX gs. beigās XX gs. sākumā Ķīnā tika rīkotas kampaņas, pret „kāju aptīšanu”, kā arī kampaņas pret „meiteņu pārdošanu par dzimt-kalponēm” un „opija smēķēšanu”.(Buckley:341-347)

Jaunas meitenes salīdzinājumā ar saviem brāļiem tika mazāk aprūpētas. Meitenes „mācīja palīdzēt mātei mājsaimniecībā, un viņu gatavoja kļūt par paklausīgu sievu un padevīgu vedeklu.”(Lang.Family.:47) Lasīšanas un rakstīšanas prasmes nebija obligāti nepieciešamas, tāpēc pat bagātajās ģimenes bieži vien sievietes bija neizglītotas. (Lang.Family.:47)

Apprecoties sieviete no tēva ģimenes pārcēlās uz vīra ģimeni, kļūstot par jaunas ģimenes locekli un pakļaujoties vīra vecākiem un vīram. Savu ģimeni no šī brīža viņa apciemoja kā viesis.(Малявин: 146) Bieži vien sievietes cieta no vīramātes cietsirdīgas

izturēšanās, bet vīrs pēc konfuciāniskās tradīcijas visos gadījumos ieņēma mātes pozīciju. Vedeklu pašnāvības bija bieža parādība. ((Lang.Family.:48)

Mātes reti ieņēma dominējošo pozīciju ģimenē, bet baudīja savu bērnu uzticību. (Lang.Family.:30) Mātes izrādīja savu mīlestību pret bērniem vairāk kā tēvs.(Lang.Family.:29) Bērnu uzvedību un vecāku attiecības ar bērniem regulēja konfuciāniskā tradīcija.

Zaudējot vīru, sieviete zem sabiedriskās domas spiediena un būšot iepazīstināta ar tikumīgo atraitņu piemēriem, neizšķīrās stāties jaunā laulībā, jo sabiedrība neatzīna šādu rīcību. Atraitnes dzīve bija visai nožēlojama. Vienīgo apmierinājumu viņai nesa bērnu pieķeršanās. (Lang.Family.:52-53) Vienīgi gadījumā, ja ģimenē pēc vīra nāves nepalika neviens, kas varētu ieņemt ģimenes galvas vietu, sieviete varēja ieņemt ietekmīgāko pozīciju ģimenē, pārvaldot dēla mantojumu. Tomēr arī šajā pozīcijā viņa bija spiesta pakļauties savam dēlam. (Lang.Family.:52)

Konkubīnes Ķīnas „augstākās kārtas” ģimenēs nebija retums. Ņemt konkubīnes bija plaši atzīta tradīcija. Oficiāli vīrietis varēja ņemt konkubīni tikai tad, ja sievai nebija dēlu, bet faktiski vīrieši ņēma konkubīnes pēc vēlēšanas, un tik daudz, cik viņam ļava viņa ekonomiskais stāvoklis. (Lang.Family.:39) Konkubīnes bija zemāka slāņa sievietes, nereti tās bija bijušās kalpotājas un verdzenes. (Гецце-Бапртер:555) Konkubīnes bija oficiālas ģimenes locekles, bet viņu pozīcijas bija ārkārtīgi nedrošas. Viņas bija zemākas par sievietēm un pakļautas tām, un nekādi nevarēja ieņemt sievas vietu. Konkubīnes bērni tika uzskatīti par sievas bērniem. (Гецце-Бапртер :555) No konkubīnēm vīrietis varēja ļoti viegli šķirties, vienkārši „izmest ārā”. (Lang.Family.:51)

Kā atzīmē Lang „vissvarīgākās sievietes tiesības: tiesības uz ekonomisko īpašumu, tiesības izvēlēties partneri, tiesības uz dzimumu vienlīdzību, tiesības uz šķiršanos un tiesības būt aizsargātai no patvaļīgas laulības uzteikšanas”, nevienas no šīm tiesībām Ķīnas tradicionālajā ģimenē nebija ievērotas pilnībā vai daļēji. (Lang.Family.:54)

4.2.3. Laulība un šķiršanas Ķīnas ģimenē

Vismaz divus tūkstošus gadus laulība Ķīnā bija darījums, kur līgavas un līgavaiņa jūtas netika ņemtas vērā. Laulības mērķis bija ģimenes turpināšana, laulība nebija gandarījuma avots. Vecāki, nevis laulātie, bija tie, kuri noslēdza laulību. Bērna laulības organizēšana bija viens no vecāku pienākumiem. Ar likumu bija noteikts laulības vecums - Cjin dinastijā tas bija četrpadsmit gadi sievietei un sešpadsmit gadi vīrietim. (Lang.Family.:36) Ķīnā mazo bērnu laulība bija izņēmums, un par nelikumīgu tika uzskatīta vēl nedzimušu, vai mazgadīgu bērnu saderināšana, kaut arī tā tika praktizēta Ķīnā. (Lang.Family.:36)

Laulības noslēgšanas kārtība ļoti atgādināja pirkšanas-pārdošanas procedūru, kad līgavainim (faktiski ģimenei) pirka līgavu. (Гецце-Вартер:553) Vecāki, izvēloties pienācīgu dzīvesbiedru, vērtēja nākamā radnieka ģimenes sociālo un ekonomisko stāvokli. (Lang.Family.:36) Jaunie cilvēki pirms kāzām neredzēja viens otru un bija svešinieki viens otrām. Tas ietekmēja to, ka daudzas laulības nebija laimīgas. Bet tomēr daudzas laulības bija laimīgas, laulātie draugi viens otru iemīlēja. (Макгован:140) Bet viņi nedrīkstēja izrādīt savas jūtas vienam pret otru citu cilvēku priekšā, jo tas varēja būt par pamatu „šaubām par vīra uzticību saviem vecākiem”(Малявин:544)

Šķiršanas bija atļauta pēc abpusējas laulāto draugu piekrišanas, vai pēc „autoritāšu” piespiešanas. (Lang.Family.:40) Jebkurā gadījumā izšķirošās bija ģimenes vai klana intereses. (Lang.Family.:40) Kā rakstīts „Rituālu grāmatā”, vīram bija tiesības uzteikt laulību sekojošos gadījumos: 1) ja sieviete nebija paklausīga vīra vecākiem; 2) nebija spējīga dzemdēt bērnus; 3) bija neuzticīga sieva; 4) izrādīja greizsirdību; 5) bija slima ar „pretīgām” slimībām; 6) bija plāpīga; 7) zaga. (Lang.Family.:40) Uzteikt laulību nevarēja, ja: 1) ja sieva sēroja par vīra vecākiem trīs gadus; 2) ja vīra ģimene kļuva bagāta; 3) ja viņai nebija ģimenes, kura pieņemtu viņu. (Lang.Family.:41) Tomēr ar laiku ierobežojumu skaits samazinājās, kas šķiršanos padarīja par „vīriešu privilēģiju”.(Lang.Family.:40) Šķiršanās sievietei bija liela nelaime, jo viņai gandrīz nebija iespējas atkārtoti stāties laulība un arī pelnīt naudu (Lang.Family.:40) Laulības šķiršana bija retums, jo sabiedrība to nosodīja.

5. Romāns „Ģimene” no triloģijas „Straujā straume”

Ba Dzjiņa romāns „Ģimene” bija viens no daudziem XX gadsimta daiļrades darbiem, kas atainoja, veco uz konfuciāniskās ideoloģijas balstīto, Ķīnas sabiedrību, atspoguļoja tradicionālās „lielās ģimenes” neatbilstību jaunajiem laikiem. Tieši Ba Dzjiņa romāns „Ģimene” no triloģijas „Straujā straume” guvis vislielāko popularitāti. Varbūt tāpēc, ka Ba Dzjiņš savā triloģijā ir aprakstījis ne tikai veco ģimenes iekārtu, bet arī tā laika jauniešus, kuri cīnījās par jaunām idejām, tas nevarēja neaizskart jauno lasītāju sirdis. Kā atzīme Lang, „attēlojot veco Ķīnu un jauno kustību, kas paceļas, lai to sagrautu, triloģija parāda lielo pretestību jaunam un jaunā spēku.”(Lang. Pa Chin.:71)

Kā atzīmē Nathan Mao, Ba Dzjiņš sāka rakstīt romānu „Ģimene”, jo gribēja parādīt „launumu, kas saistīts ar tradicionālo ģimenes sistēmu”, lai glābtu jaunus cilvēkus no šīs sistēmas. (Mao:86) Viņa vecākais brālis, kurš bija viens no daudziem šīs sistēmas cietējiem, atbalstīja Ba Dzjiņu, viņš ir teicis, ka pašu ģimene labi reprezentēs citas līdzīgas ģimenes (Mao:86) Kad Ba Dzjiņš strādāja pie sestās nodaļas ar nosaukumu „Vecākais brālis”, viņš uzzināja, ka viņa paša vecākais brālis izdarījis pašnāvību. (Mao:86) Tas nepārprotami bija smags trieciens. Kā raksta Ba Dzjiņš savā „Autobiogrāfijā”, „ Es zināju, viņš negribēja mirt...Viņa dzīve bija saindēta ar vecajām tradīcijām, un viņš nevarēja paglābt sevi”(Ba Jin. The autobiography.:72-73) Ba Dzjiņš stāsta, ka viņa vecākais brālis bijis ļoti talantīgs cilvēks. Reizē ar tradicionālo izglītību viņš apguva austrumu cīņas. Viņš bija izcils students, kurš cerēja pēc skolas pabeigšanas pievērsties ķīmijas un fizikas studēšanai, iestāties Šanhajas vai Pekinas universitātē un turpināt mācības Vācijas universitātē. Bet viņš bija spiests atteikties no šīs domas, jo, budāms labs dēls, piekrita tēva lēmumam iet strādāt kādā firmā, neizrādot nekādu pretestību. Tāpat viņš pieņēma tēva lēmumu apprecināties ar sievieti, kuru viņš nepazīna, kaut arī viņš mīlēja citu sievieti. Tādējādi viņš atteicās no saviem mērķiem. Pēc tēva nāves viņš uzņēmās atbildību par tuvāko radnieku labklājību un kļuva par lielās ģimenes upuri, jo visiem spēkiem centās, lai lielajā ģimenē valdītu miers, un nebija spējīgs liekuļot un cīnīties ar paša radniekiem. ”(Ba Jin. The autobiography.:68-73)

Ba Dzjiņa romānu uzskata par daļēji autobiogrāfisku. Savā romānā un arī triloģijā kopumā rakstnieks izmanto daudzus personāžus un ainavas no savas dzīves. Romānā viņš ievadīja arī tā laika tipisku rakstura personāžus, kas bija viņa paziņu un draugu apkopotie tēli (Mao:86).

Par Ba Dzjiņa alter ego uzskata personāžu vārdā Gao Dzjuehuis¹⁰¹. Ba Dzjiņa vecāka brāļa likteni ļoti atgādina Gao Dzjuesjiņa¹⁰² liktenis. Ba Dzjiņa vecaistēvs kļuva par vectēva¹⁰³, Gao¹⁰⁴ ģimenes galvas prototipu, tipisku „lielās ģimenes” galvu.

Romānā aprakstītie notikumi norisinās starp 1919. un 1923. gadu Čendu pilsētā, bagātā un lielā Gao ģimenē, kuru veidoja piecas mājsaimniecības. Šajā ģimenē dzīvo četras paaudzes, dzimtcilvēki un kalpotāji. Ģimenes galva ir vecaistēvs cienījamais kungs Gao, kurš reprezentē veco paaudzi. Viņš valda savā ģimenē kā „autokrātiskā valstī”, sagaidot no jaunākiem ģimenes locekļiem, balstoties uz tradīciju, pilnīgu un bezierunu pakļaušanos savai autoritātei un gribai. Viņš dzīvo ar savu konkubīni, dāvina dzimt-kalpones saviem draugiem par konkubīnēm, lemj jauno cilvēku likteņus. Viņš bija konservatīvs un uzskatīja, ka jaunās skolas nes ļaunumu, ka bērniem jāmacās mājās pie privātskolotājiem. Pirms pašas nāves viņš sapratis, ka viņa sapnis par lielo un draudzīgo ģimeni nav īsti piepildījies. Pēdējās savas dzīves minūtēs viņš jūtas vientuļš un iztukšots.

Otro paaudzi reprezentē vectēva Gao dēli un to sievas. Sievietes ir beztiesīgas, apslēptas sētās, viņu galvenā izprieca ir madzjanu¹⁰⁵ spēles un tenkas. Gao kunga dēli Kedings¹⁰⁶ un Keans¹⁰⁷ piekopj parazitisku dzīves veidu, spēlē azartspēles, smēķē opiju, Kedings uztur prostitūtu.

Gao kunga mazdēli ir atšķirīgi. Šo paaudzi reprezentē jauni cilvēki: gan tādi, kuri jau ir kļuvuši par tradicionālās ģimenes sistēmas upuriem, piemāram, Gao Dzjuesjiņš, māsīca no mātes puses Meija¹⁰⁸ un Dzjuesjiņa sieva Li Žuidzue¹⁰⁹, gan jaunie cilvēki, kuri sajutuši laika pārmaiņas, jaunie revolucionāri. Viņi ir gatavi cīnīties par savu laimi un negrib pakļauties un būt par upuriem, tādi kā Gao Dzuemiņš¹¹⁰, Gao Dzjuehuis un māsīca Cjiņa¹¹¹.

Gao Dzjuehuis ir romāna centrālā figūra. Dzjuehuis ir students, revolucionārs un cilvēks ar humāniem uzskatiem. Viņš jūt līdzīgu apspiestiem zemākas kārtas cilvēkiem, saviem brāļiem un māsīcām, pārējiem cilvēkiem, kuri ir daudz cietuši. Viņš mēģina kaut kā izmainīt dzīvi un esošo kārtību, dusmojas ka viņa ģimenē ir tādi cilvēki, kuri nav spējīgi pieņemt lēmumus un pretoties apspiešanai. Viņš piedalās studentu demonstrācijās, darbojas

¹⁰¹ 高觉慧 (Gao Juehui)

¹⁰² 高觉新 (Gao Juexin)

¹⁰³ 爷爷 (Yeye); 老太爷 (Laotaiye)

¹⁰⁴ 高 (Gao)

¹⁰⁵ 麻将 (ma jiang)

¹⁰⁶ 克定 (Keding)

¹⁰⁷ 克安 (Ke'an)

¹⁰⁸ 梅表姐 (Mei biaojie)

¹⁰⁹ 李瑞珏 (Li Ruijue)

¹¹⁰ 高觉民 (Gao Juemin)

anarhistiskā avīzē, dumpojas pret vectēva autoritāro varu. Viņa sirdī ir siltas jūtas pret dzimtkalponi Minfenu, bet šī mīlestība ir vājāka par mīlestību pret revolucionāro darbību. Dzjuehuis romāna beigās pamet ģimeni, aizbrauc no Čendu un dodas uz Šanhaju.

Gao Dzjuemiņš un Cjiņa ir jauni cilvēki ar progresīviem uzskatiem, kuri mīl viens otru un nolemj cīnīties par savu mīlestību, par savam vēlmēm. Cjiņa sapņo iestāties svešvalodu skolā, kur mācās viņa brālēni un kur ir plānots atļaut mācības zēniem un meitenēm kopā. Dzjuemiņš sapņo apprecēt Cjiņu. Kad vecaistēvs Gao lika viņam apprecēt citu sievieti, Dzjuemiņš aizbēga no mājām un dzīvoja pie drauga, dumpojoties un nevēloties pakļauties vectēva lēmumam. Viņš apzinājās, ka, aizbēgot no mājām, viņam būs grūti, jo būs pašam sevi jāuztur un ceļa atpakaļ ģimenē vairs nebūs. Tomēr viņš uzdrošinājās, un viņam izdevās nosargāt savas vēlmes, jo vecaistēvs īsi pirms savas nāves atļāva mazdēlam neprecēt sievieti, kuru viņš tām bija izvēlējis.

Gao Dzjuesjiņš ir vectēva Gao vecākā dēla vecākais dēls. Tāpat kā Ba Dzjiņa vecākais brālis, Dzjuesjiņš bija perspektīvs jauns cilvēks, kuram nācās atteikties no saviem sapņiem, atteikties no mīlestības. Ba Dzjiņš romānā dod Gao Dzjuesjiņam tādu raksturojumu - viņš bija „skaists un gudrs”, viņa privātskolotājs vērtēja viņu ļoti augsti, skolā Dzjuesjiņš bija viens no labākajiem skolēniem. Viņa sirdī bija tiekšanās pēc izglītības turpināšanas, un mīlestība pret māsiņu Meiju. Bet viņam nācās apprecēt tēva izvēlēto līgavu, strādāt, tādējādi viņa sapņi tika sagrauti. Tomēr laulība bija laimīga, kaut arī viņš nekad neaizmirs Meiju. Pēc tēva nāves viņš kļuva par galvenās lielās ģimenes mājsaimniecības un tuvāko radnieku galvu un bija atbildīgs par saviem jaunākiem brāļiem un māsām, par savu sievu, saviem bērniem un pamāti. Dzjuesjiņš ir cilvēks, kurš visu laiku iet uz kompromisiem, viņš ir mīkstsirdīgs savā raksturā. Viņš mēģina saglabāt mieru lielā ģimenē, bet tas prasīja no viņa lielus upurus. Viņš nebija cīnītājs. Romānā viņš vairāk kā citi raud izmisumā.

Māsīca Meija ir sieviete ar izkropļotu dzīvi. Kad Dzjuesjiņš apprecējās, viņa zaudēja savu mīļoto cilvēku. Kā daudzas tā laika sievietes, viņa bija spiesta, apprecēt nezināmu vīrieti, kuru viņai izvēlējās vecāki, un pārcelties uz citu ģimeni. Viņa nebija laimīga jaunajā ģimenē. Pēc vīra nāves viņa atgriezās mājās, kur progresē viņas slimība. Kļūstot par atraitni, viņai nekas neatliek, kā dzīvot bērniņas atmiņās. Viņa pamazām novārga un mira, jūtoties vientuļa.

Dzjuesjiņa sieva mira dzemdībās, kādā mājā ārpus ģimenes sētas, ārpus pilsētas, pakļaujoties vīra pavēlei pamest māju uz dzemdības laiku, jo Dzjuesjiņš nespēja noraidīt savu radnieku uzspiesto uz mānticību balstīto lēmumu, ka sieva uz dzemdību laiku ir jāsūta ārpus pilsētas, lai tas nenodarītu pāri mirušā vectēva garam.

¹¹¹ 琴(Qin)

Ar kalpones Minfenas¹¹² tēlu tiek atspoguļots dzimtcilvēku, proti, sieviešu grūtais un nežēlīgais liktenis. Minfena ir meitene - kalpotāja, kuru Gao ģimenei pārdeva pēc viņas tēva prāta zaudēšanas. Romānā Minfenai ir sešpadsmit gadus veca. Viņas dzīvi nevar nosaukt par laimīgu. Zinot, ka vinas liktenis iepriekš noteikts, ka ar laiku viņa tiks aizsūtīta no ģimenes, kur pašlaik kalpo, un ka viņa kļūs par kāda vīra konkubīni, vai par kāda sveša, visdrīzāk nabadzīga vīrieša sievu, viņas vienīgā cerība ir, ka Gao Dzjuehuis, kuru viņa mīl, un kurš atbild uz viņas jūtām, nepieļaus, lai tas notiktu. Tomēr viņas liktenis bija nežēlīgs. Vecaistēvs Gao nolēma uzdāvināt Minfenu savam senam draugam ar nolūku, ka viņa kļūs par drauga jauno konkubīni. Minfena nespēja mainīt šo lēmumu. Viņa meklēja palīdzību pie Džan kundzes¹¹³, kas bija vectēva vecāka dēla atraitne, bet Džan kundze nebija spējīga palīdzēt vai mainīt vectēva lēmumu. Viņa cerēja, ka Dzjuehuis kaut ko izdomās un paglābs viņu no pazemojuma. Diemžēl viņai neizdēvās pateikt par šo situāciju Dzjuehuijam, jo viņš nesaprata, ka Minfena meklē palīdzību, jo tobrīd bija aizņemts ar raksta sacerēšanu revolucionāram žurnālam. Zaudējot pēdējo cerību, Minfena izdara pašnāvību un noslīcinās ezerā. Viņas liktenis kļūt par veca cilvēka konkubīni piemeklēja citu upuri, kalpotāju Vaņeru¹¹⁴.

Tomēr jāatzīmē, ka Ba Dzjiņš ir minējis arī skaistus un ģimeni apvienojošos momentus, piemēram, jauniešu pastaigas pa parku, izbraucienus ar laivu naktī spožā mēnessgaismā, dažādas spēles, jaunā gada svinības un vectēva dzimšanas dienas atzīmēšanas dažus jaukus momentus. Viņš arī uzsvēra, cik svarīga ir draudzības ārpus ģimenes, tāda draudzība Dzjuehuija sirdī atstāja siltas jūtas.

Gao ģimenes vēsture attīstās uz studentu demonstrāciju, ielu karu, šausmu un nestabilitātes, pārmaiņu laika fona. Mīlestība, dumpošana, nāve, nelaimīgi un laimīgie ģimenes dzīves momenti, tas viss ir aprakstīts romānā. Ba Dzjiņš savā triloģijā „Straujā straume”, kur „Ģimene” bija pirmais romāns, pakāpeniski parāda vecās ģimenes sistēmas pagrimumu, kas galu galā noved pie ģimenes sašķelšanās, un jauno cilvēku cīņu ar to, un atbrīvošanos no tās. (Lang.Pa Chin.:70-84)

„Straujā straume” triloģiju bieži salīdzina ar XVIII gadsimta romānu „Sapnis sarkanā mājā”.¹¹⁵ Lang atzīmē, ka „Sapnis sarkanā mājā” ietekmēja Ba Dzjiņa (Lang.Pa Chin.:84), bet šos divus romānus nevar salīdzināt, Ba Dzjiņa romānam nepiemīt „filozofisks spēks, psiholoģisks dziļums, spēcīgs raksturs un 18. gadsimta lirika” (Lang.Pa Chin.:83). „The Literature of China in the Twentieth Century” autori arī atzīst: „„Ģimene” nav šedevrs, bet

¹¹² 鸣凤 (Mingfeng)

¹¹³ 张太太 (Zhang taitai)

¹¹⁴ 婉儿 (Waner)

¹¹⁵ 红楼梦 (Hong lou meng) par autoru tiek uzskatīts 曹雪芹 (Cao Xueqin)

melodrama, kurā autors acīmredzami manipulē ar lasītāju emocijām”(McDougall:130). Kopējais šajos romānos ir sava laika „augstākās kārtas” ģimenes dzīves un sabiedrības apraksts. Kā konstatē Lang, izmaiņas kopš romāna „Sapnis sarkanā mājā” sarakstīšanas laika bija nelielas, vienīgi jauni cilvēki sāka izvēlēties citu ceļu, lai aizstāvētu savus uzskatus.(Lang. Pa Chin.:83)

6. „Lielās ģimenes” iekārtas kritika romānā „Ģimene”

Caur visa romāna gaitu var sajust autora negatīvo attieksmi pret tradicionālo „lielās ģimenes” sistēmu un konfuciānisko ideoloģiju, kas skāra ģimenes jautājumus. Ba Dzjiņš, kā tika aprakstīts darba otrajā nodaļā, bija autors, kurš rakstīja spontāni. Viņš rakstot, atviegloja savu sirdi, jo jau no bērnības laikiem bija dziļi jūtīgs cilvēks. Šī darba autoram radās iespaids, ka Ba Dzjiņa paustā kritika šajā romānā bija vairāk emocionāla, nekā balstīta uz racionālām pārdomām un izvērtējumiem.

Aprakstot Gao ģimenes, un, konkrētāk „lielās” Gao ģimenes, kuru veidoja piecas mājsaimniecības locekļu likteņus, attiecības starp viņiem, dzīves situācijas un rīcību rezultātus, caur šiem aprakstiem, viņš priekšplānā izvirzīja Gao ģimenes [kas reprezentēja tradicionālo Ķīnas „lielo ģimeni”] problēmas.

Romānā „Ģimene” Ba Dzjiņš kritizēja ģimenes iekārtu un atsevišķu personāžu uzvedību, akcentējot to, ka tradicionālā „lielajā ģimenē” attīstās parazitiska uzvedība, liekulība, strīdēšanas, personīgo interešu upurēšana ģimenes labā. Viņš parādīja to, ka īstenībā ģimenes locekļi nebija laimīgi. Starp mājsaimniecībām attīstījās skaudība. Romānā ir skaidri parādīts, ka „lielā ģimenē” pastāv viena cilvēka autoritāras valdīšanas problēma. Ba Dzjiņš uzsvēra savu neapmierinātību ar „lielās ģimenes” locekļu personīgās brīvības trūkumu. Darba autors piekrīt tam, ka Ba Dzjiņam izdevies parādīt, ka tūkstošiem gadu pastāvējusi ģimenes iekārta un attiecības ģimenē vairs nebija atbilstošas un dzīvotspējīgas XX gadsimtā Ķīnā.

Darba autors uzskata, ka Ba Dzjiņš romānā „Ģimene” par galveno „lielās ģimenes” problēmu uzskatīja ģimenes locekļu, kā arī mājsaimniecības locekļu personīgās brīvības trūkumu. Šī trūkuma iemesls bija meklējams konfuciāniskajā ideoloģijā, tajā ideoloģijas novirzienā, kas skāra tieši ģimenes iekārtas jautājumus. Otrkārt, iemesls bija meklējams patriarhālās ģimenes uzbūvē, kā arī dažādās Ķīnas tradīcijās.

Konfuciānisma „cieņas pret vecākiem” (孝(*xiao*)) princips un patriarhālās ģimenes uzbūve radīja neierobežotas varas problēmu. Romānā autoritāras varas iemiesojums bija Gao ģimenes vecaistēvs. Vecaistēvs nevarēja paciest, ja kāds apšaubīja viņas autoritāti un rīkojas strikti, lai to atgūtu. Dzjuehuija, romāna galvenā varoņa, atmiņās vecaistēvs bija „cietsirdīgs, nedraudzīgs cilvēks, kuru visi bijājās un cienīja... Vecais vīrs ir, kā viņam [Dzjuehuijam] likās, bez jebkādas pieķeršanās.”(Ba Jin.The Family.:53).

Viena no epizodēm, kad vecaistēvs bāra Dzjuehuiju par piedalīšanos studentu protestos, Dzjuehuijs nepiekrita vectēva teiktajam un uzdrošinājās runāt vecamtēvam pretī, uzstājot, ka rīkojies pareizi. Uz tādu uzvedību vecaistēvs reaģēja asi:., Kā tu uzdrošies runāt

pretī! Kad es runāju, tu klusē!...No šī brīža, es aizliedzu tev iet ārā kauties!”(Ba Jin.The Family:56). Dzjuehuijs secināja, ka jebkura viņu saruna „bija vairāk kā apmaiņa starp diviem pretiniekiem, nevis saruna starp mazdēlu un vectēvu.” (Ba Jin. The Family.:56) Kaut arī Dzjuehuijs negribēja pakļauties vectēva pavēlei, viņš tomēr bija spiests kādu laiku palikt mājās.

Otrā epizode ir saistīta ar to, ka atklājās piektā vecākā dēla Kedinga amorālā uzvedība. Vecaistēvs uzzināja, ka Kedingas nozadzis savas sievas dārglietas, daļu no tam Kedingas uzdāvināja prostitūtai, kuru viņš uzturēja, bet daļu iekļāja, turklāt viņš pieradinājis pie azartspēlēm un opija smēķēšanai. Vecaistēvs bija ļoti satraukts un dusmojās uz Kedingu. Viņš lamāja dēlu, sita viņu, lika dēlam pašam sevi sist: „Sit savu seju!”- viņš viņam teica. Viņš arī lika Kedingam izstāstīt „šo netīro stāstu pilnībā” (Ba Jin.The Family.:238). Tas viss notika Kedingas sievas un meitas priekšā. Tomēr, Kedingas „pildījis sava tēva pavēles bez svārstišanās, kaut arī viņš patiesībā nepiekrīta tam, ko teica cienījams kungs Gao [vecaistēvs].”(Ba Jin.The Family.:239-240).

Trešā epizode skar dzimtcilvēku jautājumu, precīzāk, vectēva lēmumu uzdāvināt kalponi, tādējādi padarot to par konkubīni savam labam draugam, kurš bija jau krietni gados. Pirmais upuris bija kalpone Minfena. Nevienu īsti neinteresēja meitenes jūtas, neviens nebija spējīgs mainīt viņas likteni. Tāpēc Minfena izdarīja pašnāvību, kas bija vienīgā izeja, lai glābtos no pazemojuma. Bet vectēvam tas, visdrīzāk, bija vienaldzīgi, jo pēc viņa pavēles par upuri tika izvēlēta cita kalpone, Vaņera. „Dzimtmeitenes *Yeye* [vectēvā] acīs nav cilvēki, tikai priekšmeti, kurus var pasniegt kā dāvanas,”- Dzjuemins izkliedza no pa daļai dusmās, pa daļai žēlumā.”(Ba Jin. The Family: 287) Var skaidri redzēt, ka Ba Dzjiņš uzsver, ka dzimtkalpones nav uzskatāmas par cilvēkiem, ar ko jārēķinās, jo viņas nav cilvēciskas būtnes, bet mantas.

Ceturtā epizode, kurā, kā uzskata darba autors, ir atspoguļota neierobežotās varas problēma, kas bija laulības tradīcijas pamatā. Proti cilvēku personīgo lēmumu un dzīvesbiedra brīvas izvēles apspiešana, kas ir personīgās brīvības sastāvdaļa. Tas ir parādīts ainā, kad, vectēvs uzzināja, ka viņa mazdēls Dzjuemins nepiekrīt un nevēlas precēties ar meiteni, kuru izvēlējies vectēvs. Vecaistēvs sadusmojās: „Kā viņš uzdrošinās nepiekrīst?...Ko es teicu, tas ir nolemts!”(Ba Jin. The Family:214). Neviens cits ģimenē, nevarēja atcelt kāzas, jo „...šajā ģimenē cienījams kungs Gao pieņēma galējo lēmumu”.(Ba Jin. The Family.:214) Kad Dzjuemins, protestējot pret šo lēmumu, aizbēga no ģimenes, vecais Gao bija ārkārtīgi dusmīgs. „Kā viņš uzdrošinās man nepakļauties? Kā viņš uzdrošinās man pretoties?...Nepatīk pāris, ko es viņam atradu, ko? Nu, būs jāiepatīk!” (Ba Jin. The Family.:216). Vecaistēvs nopietni runāja par to, ka atsacīsies no sava mazdēla Dzjuemina. (Ba Jin. The Family.:220)

Dzjueminam tas nozīmētu, ka viņam būtu pašam jāmeklē iztikas līdzekļus un ceļa atpakaļ ģimenē vairs nebūtu.

Tādējādi var redzēt, ka vecaistēvs gaidīja no dēliem, mazdēliem un, pats par sevi saprotams, arī no sievietēm, kas bija ģimenes locekļi, pilnīgu un bezierunu pakļaušanos viņa autoritātei. Pakļautība vecāka cilvēka autoritātei bija viens no konfuciāniskās ideoloģijas primārajiem principiem - „cieņa pret vecākiem” (孝(*xiao*)) princips, bet tas „lielā ģimenē” bija mainījies uz bezierunu pakļaušanos. Ba Dzjiņš Dzjuehuija tēlā atspoguļoja savu attieksmi pret „cieņas pret vecākiem principu”. Dzjuehuijs savā dienasgrāmatā rakstījis: „Grāmata, ko man iedeva vectēvs – „Par cieņu pret vecākiem un izvairīšanos no nepieklājības”...nav nekas cits kā mācība kā uzvesties līdzīgi vergam...es saplēsu to gabalos. Ar šīs grāmatas kopiju pasaulē būs mazāk, un mazāk cilvēku gūs no tas kaitējumu.”(Ba Jin. The Family.: 74)

Dzjuesjiņš, trešās paaudzes pārstāvis, vecākā dēla vecākais dēls, šķiet, pilnībā bija iegaumējis „cieņas pret vecākiem” principu. Viņš nekad neprotēja pret vecāku lēmumiem, kuri izšķīra, viņa paša un viņa tuvāko dzīvi. „Viņš nekad necīnījās, viņš nekad nedomāja par pretošanos. Viņš vienkārši apraudāja savu likteni. Un pieņēma to [likteni]. Viņš pakļaujas sava tēva gribai bez mazākā sašutuma.”(Ba Jin.The Family.:27) Viņš tāpat neprotēja pakļaujas sava vecātēva gribai. „Vecākais brālis [Dzjuesjiņš] ir kļuvis par cilvēku bez personīgās gribas.”(Ba Jin. The Family.: 222) Dzjuesjiņš bija apstākļu upuris, viņš nevarēja aizbēgt, kā Dzjuemins un Dzjuehuis, jo uz viņu gūlās lielā atbildība par tuvākiem, it īpaši sievietēm, Ba Dzjiņš savā romānā skaidri liek to saprast.

Lai saglabātu mieru ģimenē, Dzjuesjiņš „...upurēja daļu no sava laika, lai iegūtu viņu [citu ģimenes atzaru locekļu] labvēlību”(Ba Jin. The Family.:31). Viņš gāja spēlēt madzjanu ar citu mājsaimniecību tantēm, lai tām iepatiktos. Darba autors uzskata, ka Dzjuesjiņa uzvedība galvenokārt bija balstīta uz konfuciāniskās ideoloģijas principiem, ko viņš iemācījās bērnības gados, kaut arī jāatzīst, ka iedzimtais maigais raksturs arī varēja spēlēt savu lomu. Dzjuesjiņa tēls ir raksturojams ar pilnīgu piekrišanu, pasivitāti un pakļaušanos citu cilvēku gribai, viņš neapzinājās, ka var būt citādāk, kaut arī zināja, ka var būt citādāk. Lasot „Jaunās kustības” žurnālus, „Tas bija viņa mierinājums, atļaujot ticēt jaunām teorijām, kamēr joprojām pieturējās pie veciem feodāliem uzskatiem. Viņš nesaskatīja pretrunu.”(Ba Jin.The Family.:32).

Dzjuesjiņa uzvedība bija par pamatu viņas sievas mokām un varbūt pat viņas nāves iemesls. Dzjuesjiņš piekāpās vecāko ģimenes locekļu lēmumam aizsūtīt viņa sievu dzemdēt ārpus mājās un ārpus pilsētas, netīrā un svešā vietā, kas it kā pasargātu ģimeni no lāsta. Sieva nevarēja aizsargāt sevi. Viņa attaisnoja vīra rīcību ar nepieciešamību cienīt vecākos ģimenes

locekļus un viņu lēmumus. „Es nevaru ļaut, lai tev būtu [tāda cilvēka] slāva, [kurš] neciena vecākos. Pat ja tu gribētu [nepakļauties], es nepiekrīstu.”(Ba Jin. The Family.:256). Pats Dzjuesjiņš atzīstas: „Es nepārdzīvošu, ja es kļūšu par cilvēku, kurš neciena vecākus. Man ir jādara, ko viņi grib.” (Ba Jin. The Family.: 259) Tādējādi ne Dzjuesjiņš, ne Li Žuidzjue necīnījās par savam tiesībām.

Romānā ir daudz piemēru, kuri parādīja sievietes zemo statusu ģimenē. Piemēram, Ba Džiņš izsmēja „sieviešu ikgadējo komēdiju „ceļošanu ārzemēm””, tas bija īss moments Jaunā Gada svētkos, kad sievietēm bija atļauts pamest savu māju, iziet sabiedrībā atklāti, nesēžot slēgtās nestuvēs. (Ba Jin. The Family.:116)

Jau tika apskatīta epizode, kad vecaistēvs sodīja savu dēlu Kedingu. Šajā nepatīkamajā situācijā bija iesaistīts arī ceturtais vecākais dēls Keans. Uzzinot, ka Keana nav mājās, vecaistēvs „skaļā balsī” prasīja Keana sievai Vang kundzei¹¹⁶, kur viņas vīrs ir aizgājis, bet viņa nezināja. Atbildi uz otro vectēva jautājumu, kad Keans atgriezīsies, viņa arī nezināja. „Kāpēc nē?- kļiedza cienījams kungs, uzsitot pa galdu. „Stulbene!”. „Saniknota un apmulsusi, Vang kundze nolaida galvu.” Vectēva klātienē viņa „neuzdrošinājās kustēties”, pat „raudāt” neuzdrošinājās.(Ba Jin. The Family.:240) Šī epizode liecina par zemo sievietes stāvokli patriarhālā ģimenē. Viņas neuzdrošinājās runāt pretī, jebkādā veidā aizsargāties no nepamatotiem apvainojumiem.

Notikumā, kad vecaistēvs nolēma uzdāvināt dzimtkalponi Minfenu savam draugam, Minfena cerēja, ka Džou kundze¹¹⁷, kas bija vectēva mirušā vecākā dēla otrā sieva, spēs viņai palīdzēt un paglābt no konkubīnes likteņa. Džou kundze žēloja jauno Minfenu, tomēr nevarēja neko izdarīt. „Šeit es neko nevaru izdarīt...Pat es nevaru iet pret Cieniejama Kunga lēmumiem”(Ba Jin. The Family.:174).

Kad Cjiņa runāja ar māti, prasot atļauju iestāties svešvalodu skolā, viņas māte nebija īsti gatava palīdzēt Cjiņai, jo tas bija saistīts ar cīņu pret citu ģimenes locekļu iebildumiem un tenkām ap šo jautājumu. It īpaši tāpēc, ka Cjiņa prasīja, lai māte viņu sūtītu skolā, kur mācās zēni. „Kur iet pasaule?...Kad es biju jauna, es nekad nevarēju iedomāties, kā būs tādas lietas!”- teica Džan kundze¹¹⁸. (Ba Jin. The Family.:22) Cjiņas māte arī teica meitai: „Es nekad neesmu aptinusi tavas kājās kā citām meitenēm. Es atļāvu tev mācīties ar tavu brālēnu privātskolotāju...Vēlāk, neskatoties ne uz ko, es sūtīju tevi meiteņu skolā. Tavai māsīca Šudženai¹¹⁹ ir maziņas aptītās kājas, un viņa gandrīz nevar lasīt. Arī tava māsīca Šuhua¹²⁰ ir

¹¹⁶ 王氏 (Wangshi)

¹¹⁷ 周氏 (Zhoushi)

¹¹⁸ 张太太 (Zhang taitai)

¹¹⁹ 淑贞 (Shuzhen)

maz izglītota! Raugoties uz šo, tev ir jāatzīst es diezgan labi apejos ar tevi.” (Ba Jin. The Family.:23). Ba Džjiņš parādīja, ka izglītība bija uzskatāma par sava veida privilēģiju. Ir pieminētas „aptītas kājas”, var saprast ka Cjiņas mātes neuzskatīja šo tradīciju par labu.

Māsīcas Meijas tēls, arī stāsta par augstākās kārtas sievietes bieži vien nelaimīgo likteni. Sākuma viņa bija spiesta pieņemt to, ka viņas mīļotais cilvēks, pakļaujoties tēva lēmumam, apprecēja citu sievieti. Viņai pašai izvēlējās pāri, bet laulība nebija laimīga, pēc vīra nāves viņa atgriezās tēva ģimenē, bet tur viņu gaidīja vientulība. „Tagad viņa ir jauna atraitne, biedre uz visu mūžu savai kaprīzajai, vecajai mātei, dzīvojot kā vientuļnieks sieviešu klosterī.”(Ba Jin.The Family.:96) - tā runāja Džjuesjiņš ar Džjuehuiju, apspriežot Meijas likteni. Džjuehuis ierosināja ideju, ka Meija varētu vēlreiz iemīlēties un apprecēties. Džjuesjiņš uz šo pieņēmumu atbildēja Džjuehuijam: „Ne tikai viņas māte pretosies tam, viņa pati nekad neiedomāsies par tādu lietu.”(Ba Jin.The Family.:96-97).

Meija atspoguļota kā ļoti nelaimīga, vientuļa jauna sieviete bez cerībām. „Visu savu dzīvi es biju likteņa rotaļlieta. Man nekad nebija atļauts pašai pieņemt lēmumu par jebkādu lietu.”(Ba Jin.The Family.:106) Meija vēlāk turpina: „Es esmu viena mājās. Es sēžu, lasot poēziju, bez kaut viena cilvēka, kam es varu izstāstīt savas raizes.... jums visiem ir rītdiena, bet kāda rītdiena ir man? Man ir tikai vakardiena.”(Ba Jin. The Family.:108-109) Tāpat viņa saka: „Mana dzīve jau ir beigusies.”(Ba Jin. The Family.:151) Meija atzīstas „Es emocionāli esmu jau veca un vāja. Vai neredzi grumbas uz manas pieres? Tās rāda, caur ko esmu izgājusi....Es esmu nogurusi no šīs pasaules.”(Ba Jin. The Family.:163) Šādas Meijas pašsajūtas iemesls bija gan viņa salauztā sirds, gan nelaimīga laulība. Aprakstot to, viņa saka: „Tas bija vienkārši šausmīgi. Pat tagad es nezinu, kā man izdevās izdzīvot. Ja man vajadzētu pavadīt tur vēl vienu, divus gadus, baidos es nebūtu šeit tagad....Man neko nebija atļauts darīt. Viss bija aizliegts, bet raudāšana – tas gan bija atļauts.” (Ba Jin. The Family.: 164) Galu galā Meija nomira no slimības, viņa negribēja pieņemt zāles, jo negribēja turpināt savu nožēlojamo dzīvi. Džjuehuis, atvadoties no Meijas domāja: „ Māsīca Meija,...tu nenomiri, tevi nogalināja!”(Ba Jin. The Family.:234)

Ba Džjiņš diezgan daudz uzrakstījis vecāku organizētām laulībām un to rezultātiem. Laulības varēja būt laimīgas, kā Džjuesjiņam un Li Žuidzjue, bet varēja būt nelaimīgas, kā gadījumā ar Meiju. Bieži vien ziņojumu par notikušo saderināšanos nākamie vīrs un sieva uzzināja ļoti negaidīti. Ba Džjiņš arī raksta, ka nākamie laulātie draugi ir viens otram svešie cilvēki. Bet viņiem, nebija citas izvēles tikai ka vien piekrist laulībai, jo vecāku autoritātes spiediena rezultātā viņiem nācās rīkoties, kā pieklājas pateicīgiem bērniem. Saderināšanos Ba

¹²⁰ 淑华 (Shuhua)

Dzjiņš sauc par „komēdiju”, kurā jaunie cilvēki bija spiesti „spēlēt savas lomas”. Viņi bija „marionetes”, izcelti kā „retas vērtības dārglietas.” Ba Dzjiņš savā romānā raksta: „Tie kuri bija marionetes savā jaunībā, tagad padara citus par marionetēm.”(Ba Jin. The Family.:213)

Caur Dzjuehujia un Minfenas mīlestību, Ba Dzjiņš uzsvēra to, ka tādai mīlestībai nebija izredžu piepildīties, jo aktuāls bija jautājums par dažādiem sociālajiem slāņiem. Dzjuehuis apzinājās, ka starp viņu un Minfenu „bija siena, kuru nevarēja nojaukt - viņu statusu dažādība.” (Ba Jin. The Family.: 179) Zemāka statusa cilvēkiem dzīve bija grūta, Ba Dzjiņš aprakstīja grūto un drūmo dzimtkalpones likteni. No brīža, kad Minfena nonāca Gao ģimenē „no šī laika, novārdzinošs smags darbs, asaras, lāsti un sitieni kļuva par galveno viņas eksistences elementu.”(Ba Jin. The Family.:17). Ba Dzjiņš ir arī pieminējis kalpus, ko izdzina no ģimenes, un kuri dzīvoja badā, līdz galu galā mira bada nāvē.

„Būris”, „cietums” ta savu ģimeni sauca Dzjuehuis. Viņš vainoja sevi, savu ģimeni un sabiedrību par Minfenas nāvi. Tāpat Dzjuehuis vainoja „sociālo sistēmu ar tas morāles likumiem un māņticību” savas sievas un Meijas nāvē un savas jaunības, laimes un nākotnes nozagšanā. (Ba Jin. The Family.:268)

Lielā Gao ģimenē „zem miera un mīlestības maskas slēpās naidis un karš.”(Ba Jin. The Family.:30). „Zem viena jumta mums ir četras paaudzes, tikai vienas paaudzi trūkst līdz „ideālai” ģimenei. Bet nav dienas, kas būtu pagājusi bez atvērtām ķildām un apslēptiem strīdiem. Viņi visi cenšas sagrābt nedaudz vairāk ģimenes īpašuma....”(Ba Jin. The Family.:11)

Romānā aprakstīta epizode, kad Čendu notika ielu kaujas, Ba Dzjiņš raksta: „Kritiskā laikā, šī bagātā, senā ģimene, kura paļaujas uz veco morāli, tādējādi atbalstot sevi, atklāja savu iekšējo tukšumu. Neviena nedomāja par citiem. Katrs bija aizņemts ar savu personīgo pasargāšanu.”(Ba Jin. The Family:155). Lasot romānu, radās iespaids, ka starp vecātēva dēlu mājsaimniecībām trūka saskaņas un mīlestības. Piemēram, vientuļš jūtās Dzjuesjiņš, pazaudējot abas mīlotās sievietes, un brāļiem izveloties savus ceļus, neskatoties uz to, ka Dzjuesjiņam apkārt bija daudz cilvēku.(Ba Jin. The Family.:273).

Vecāko sieviešu, tādu kā Cjiņas un Meijas mātes galvenās izprieca bija madzjans un izbraucieni ciemos. „Ko vēl es varu darīt savos gados?...visu dienu skaitīt budistu sutras kā tava vecāmāte?” (Ba Jin. The Family.:21) - atbildēja Džan kundze uz meitas piezīmi par madzjana spēlēšanu. Slepna noklausīšanās, slepena noskatīšanās, baumas bija parasta parādība.

Gao vecaistēvs bija vīlies savos dēlos: „...viņa dēli, kas lutināja sevi ar sievietēm un vīnu, nīrgājās par viņu, aiz muguras nolādēja viņu.”(Ba Jin. The Family.:241). Mazbērni „lepni ejot savu ceļu, pameta viņu, vecu un vāju, nespējīgu viņus apturēt.”(Ba Jin. The

Family.:241) Vecaistēvs vīlās sava ģimenē, viņš jūtās „ignorēts, sūri un vientuļi”, viņš juta, ka „ģimene slīd nogāzē....Viņam bija jau nojauta, kā tās gals ir tuvu. Tas laikam notiks ļoti drīz.”(Ba Jin. The Family.:241)

Kad vecaistēvs bija uz nāves gultas, viņa dēli „liekulīgi...lūdza, lai viņiem ļauja stāties tēva vietā”. Liekulīgi, jo „...dažas stundas atpakaļ Keans bija teātrī...Kedings spēlēja azartspēles un dzēra savā „mīlestības ligzdā”.”(Ba Jin. The Family.:243). Atvadīšanos no vectēva Ba Dzjiņš apraksta kā „farsu”, visas vecāko dēlu skumju izpausmes bija samākslotas. Dažas stundas pēc rituālu izpildīšanas, kad tēva līķis vēl nebija apglabāts, viņi jau bārās, dalot atstāto mantu.

Ba Dzjiņš savā romānā, kā bija redzams Minfenas piemērā, runāja par dažādu cilvēku statusiem un ar tiem saistīto uzvedības dažādību. „Šuhua bija tika četrpadsmit gadi, bet viņa jau iemācījās, kā bārt dzimtkalpones, tieši kā viņas vecāki, un viņa darīja to ļoti dabiski.”

Ba Dzjiņš savā romānā aprakstīja vienu no nežēlīgajām „augstākās kārtas” izpriecām. Jaunā gada svētkos tika uzaicināti pūķu dejotāji. Pēc dejas pabeigšanās „augstākās kārtas” skatītāji, lai papriecātos vēl vairāk, šāva uz šiem māksliniekiem ar pirotehniku, tādējādi apdedzinot viņus un izdedzinot papīra pūķi, mokot un ņirgājoties par šiem dejotājiem. Tas visiem mājsaimniecības locekļiem likās ļoti uzjautrinoši. Dzjuehuis bija par to ļoti satraukts, it īpaši redzot, ka Dzjuemins, Cjiņa un daudzi citi nesaskata neko sliktu šādā izpriecā. Cjina teica: „Tēvocis Kedings un viņa draugi izklaidēja sevi, un pūķa dejotāji saņēma savu naudu. Visi bija apmierināti. Kas tur ir slikts?”(Ba Jin. The Family.:125). Dzjuehuis savukārt ar „aukstu smaidu” atbildēja: „Runā kā īsta bagātnieka meita!...Tu tiešam domā, ka izpriecas var balstīties uz citu sūpēm? Tu domā, ka naudas maksāšana atļauj tev apdedzināt cilvēka miesu?”(Ba Jin.The Family.:125)

Ba Dzjiņš pieminot rituālu pildīšanu, pēc šī darba autora viedokļa, šo paradību nekritizēja, bet tikai aprakstīja. Ba Dzjiņš nav arī runājis par konkubīņu stāvokli ģimenē, drīzāk pieminējis, kā konkubīnes uzturēšanu kā ekzistējošu paradību un ņemot vērā Vaņeras un Minfenas piemērus, ka šī paradība nenesa prieku sievietēm.

Secinājumi

Gandrīz divus tūkstošus gadus Ķīnā konfuciānisms ieņēma valsts ideoloģijas vietu. Konfuciānisms bija tautas garīgās dzīves sastāvdaļa. Konfuciānismā viens no svarīgākajiem filozofiskajiem jautājumiem griezās ap ģimeni. Ģimenei tika piedēvēta centrālā loma valsts veidošanā un tā tika uzskatīta par valsts pastāvēšanas pamatu. Ķīnas tauta pieturējās pie ģimenes iekārtas morāli-ētiskas ideoloģijas, kas bija izstrādāta konfuciāniskajā tradīcijā.

Konfuciāniskā tradīcija nosaka stingro hierarhiju, kur vecākiem cilvēkiem bija lielāka autoritāte par jaunākiem cilvēkiem. To noteica „cieņas pret vecākiem” konfuciāniskās filozofijas pamatprincips. Vīrietim bija daudz vairāk varas nekā sievietei. To nosaka patriarhālās ģimenes iekārta, kas pastāvēja Ķīnā no feodālisma laikiem un saglabājās imperiālistiskajā Ķīnā. Konfuciāniskās ideoloģijas un patriarhālās ģimenes iekārtas līdzdarbība ģimenes ietvaros, radīja iespēju neaprobežotās varas un apspiešanās pastāvēšanai. Kopā ar ekonomiskiem aspektiem, tas viss noteica arī sievietes zemo statusu.

Pateicoties XIX gs. beigū XX gs. vidū straujai vēsturiskās situācijas maiņai, kas bija saistīta ar jauno rietumu ideju ieplūšanu Ķīnā, intelektuāļu vidū sākās senās valsts sistēmas pārvērtēšana, tās skarā arī konfuciāniskās tradīcijas jautājumus. XX gs. sākumā izglītoto cilvēku vidū tika asi diskutēts par ģimenes iekārtas problēmām, kā arī neierobežotās varas problēmām. Tika kritizētās tādas tradicionālās ģimenes problēmas, kā viena cilvēka neaprobežota vara, sievietes zemais status un ģimenes locekļu tiesību un brīvību ierobežojumi. Šīs problēmas bija visas Ķīnas sabiedrības problēmas, jo ģimene ap diviem tūkstošiem gadiem bija sabiedrības pamats. Bet XIX gs. beigū XX gs. vidū Ķīnā attīstoties jaunajiem procesiem, vecā sabiedrības un ģimenes iekārta jau bija nedzīvotspējīga.

Literatūras jomā notika svarīgas pārmaiņas, tā kļuva pieejamākā tautai, kas bija saistīts ar „literatūras revolūcijas” īstenošanu, ķīniešu valodas reformām, kas vienkāršoja literatūras valodu, kā arī notika literatūras sižeti vienkāršošanu, parādījās vairāk literatūras, kas atspoguļoja reālo dzīvi.

Ba Dzjiņš bija viens no XX gs. rakstniekiem un aktīviem literatūras darbiniekiem, kas balstoties uz savu emocionalitāti, ar rakstītā vārda palīdzību, stāstīja par saviem pārdzīvojumiem, aprakstīja savas dzīves situācijas. Viens no daļēji autobiogrāfiskiem darbiem, bija viņa romāns „Ģimene” no triloģijas „Straujā straume”.

Ba Dzjiņš dzimis tradicionālā „lielā ģimene”, kurā tika apvienotās vecātēva četru paadžu ģimenes. Pateicoties bērnības notikumiem un cilvēkiem, kuri bija apkārt, Ba Dzjiņam attīstījās stipra mīlestības, humanitātes un žēlsirdības sajūta, viņš asi reaģēja uz netaisnību. Viņš redzēja gan „zemākās kārtas” cilvēku problēmas, gan „augstākās kārtas” cilvēku

problēmas. Romānā „Ģimene” aprakstīta ģimene ir norakstīta no viņa vectēva ģimenes. Ba Džjiņa pieredze ļāva atspoguļot ļaunumu un problēmas, kas pastāvēja viņa vecātēva ģimenē. Romānā Ba Džjiņš atspoguļojis arī jaunus cilvēkus, kuri skatījās nākotnē, kur nebija vietas senai ģimenes iekārtai. Ba Džjiņš pats bija no tādiem jauniem cilvēkiem ar jauniem rietumnieciskiem uzskatiem

Atgriezoties no Francijas, kur viņam bija iespēja iepazīties ar rietumu literatūru, Ba Džjiņš publicē savu pirmo literatūras darbu. Turpmāk viņš turpina savu literāro darbību. Sākt rakstīt romānu par Ķīnas tradicionālās ģimenes problēmām viņu mudināja ne tikai sakrājušās emocijas, bet, visticamāk, arī aicinājumi rakstīt par šo tēmu, kas parādījās tā laika populārās avīzēs un žurnālos, kā arī viņa brāļa atbalsts.

Pamatproblēmas, kas bija atspoguļotās romānā „Ģimene” - ģimenes locekļu brīvības trūkums un viena cilvēka autoritārās varas pastāvēšana. Šo problēmu galvenie iemesli, bija. patriarhālā ģimenes uzbūve un konfuciāniskās ideoloģijas morāli-etiskie uzstādījumi.

Ba Džjiņš ir atspoguļojis konfuciāniskā principa „cieņa pret vecākiem” kaitīgo ietekmi uz cilvēkiem. Ba Džjiņš rakstīja, ka tās padara cilvēkus par marionetēm. Viņš versies pret dažiem konfuciāniskās apmācības aspektiem, piemēram, pret apgūstamo literatūru. Ba Džjiņš mēģina atspoguļot to, ka viena cilvēka autoritārā vara, veicina mīlestības trūkumu starp ģimenes māsaimniecību locekļiem, liekulīgu, nedabisku uzvedību un nepatiesās attiecības.

Ba Džjiņš atspoguļojis arī tādas problēmas, kas bija saistītas ar tradicionālo laulības institūtu, parādot ar personāžu dzīves piemēriem, ka tas sakropļo jauno cilvēku dzīvības. Ba Džjiņš pieminēja sievietes zemā statusa problēmas. Ar to bija saistītās sievietes grūtības saņemt izglītību, atrautnes vientuļo un drūmo dzīvi, sieviešu beztiesīgumu un pakļautību.

Ba Džjiņš pieminējis arī problēmas, kas bija saistītās ar cilvēku sociālo statusu atšķirīgumu. Tādas kā „augstākās kārtas” rupjo attieksmi pret „zemākās kārtas” cilvēkiem, verdzības pastāvēšanu, cilvēku tirdzniecību un dāvināšanu. Viņš ir pieminējis nežēlīgās „augstākās kārtas” izpriecās un manticības pastāvēšanu.

Ba Džjiņš gandrīz nav pieskaries Ķīnas tradicionālās bagātās ģimenes populārām paradumam, proti, konkubīņu uzturēšanas paraduma problēmām. Kā arī viņš tikai īsi pieminēja meiteņu kāju aptīšanas tradīciju, neizklāstot šīs tradīcijas kaitīgo ietekmi uz sieviešu veselību. Viņš nav minējis tādu problēmu, kā attiecības starp vīramāti un dēla sievu. Ba Džjiņš ir aprakstījis ģimenes sistēmas problēmas, kas bija saistītas ar „augstākās kārtas”, „lielās ģimenes” dzīvi, bet nav pieskaries „mazās ģimenes” vai „vidējās ģimenes” zemākā sociāla slāņa ģimenes problēmām, kas ir skaidrojams ar romāna autobiogrāfiskumu.

Iepazistinoties ar Ba Džjiņa romānu var secināt, ka problēmas, kas pastāvēja Ķīnas „lielā ģimenē” liecināja par senās ģimenes iekārtas tradīcijas dzīvotnespēju jaunā vēsturiskā

situācijā. Ba Dzjiņs atspoguļojis, jaunu procesu ietekmi uz ģimenes iekārtu, kas dabiski sāka mainīt ģimenes iekārtu, jo jauno cilvēku vidū sākās senās tradīcijas vērtību pārvērtēšanas procesi.

Lai izveidotu pilno Ba Dzjiņa Ķīnas ģimenes iekārtas kritikas attēlu, ir ieteicāms turpmāk turpināt „Straujās straumes” triloģijas romānu „Pavasaris” un „Rudens” pētījumus. Ka arī šī darba autors uzskata, ka Ba Dzjiņa pārējo daiļrades darbu nākamie pētījumi var veicināt labāku XX gs. Ķīnas vēsturisku un sabiedrisku procesu saprašanu, kas bagātinās zināšanas par Ķīnu parmaiņu laikā.

Literatūras saraksts

Avoti:

1. **Ba Jin/巴金**. „Jia”/«家». 3 版. 北京:人民文学出版社, 2006. – 398 页 (**Ba Dzijns**. Romāns „Ģimene”)

Pamat literatūra:

Angļu valodā:

2. **Ba Jin (巴金)**, /**Chai May-lee** (translator)/.The autobiography of Ba Jin. University of Indianapolis Press, 2008. - p.87
3. **Ba Jin (Pa Chin)** (巴金), /**Shapiro Sidney** (translator)/. The Family. University Press of the Pacific, Honolulu, Hawaii, 2001. (Reprinted from the 1978 edition) - p. 284
4. **Barry de Wm. Theodore, Chan Wing-tsit, Watson Burton**. Introduction to oriental civilization crp. Source of Chinese Tradition. New York: Columbia University Press, 1960 –(pp. 813-828)
5. **Buckley Ebrey Patricia** (editor). Chinese Civilization. A sourcebook. (2nd edition) USA: The Free Press A Division of Simon & Schuster Inc., 1993.- p. 524 (pp.17-26;238-244;341-347)
6. **Chesneaux Jean, Le Barbier Françoise, Bergère Marie-Claire**. China from the 1911 Revolution to Liberation. Panthon books, New York., 1977- (pp. 54-74)
7. **Fairbank John King**. The great chinese revolution: 1800-1985. „A Cornelia & Michael Bessies book.”, 1986 – p.397 (pp.15-38; 63-83; 125-140; 182-203)
8. **Lang Olga**. Pa Chin and his writings. Chinese youth between the two revolutions. Harvard University press, Cambridge, Massachusetts, 1967. - p. 402.
9. **Lang Olga**. Chinese family and society. (2nd edition). Yale University press, 1946- p. 395
10. **Mao Nathan K**. Pa Chin. Twayne Publishers a division of G.K. Hall&CO‘, Boston, 1978. - p.170
11. **McDougall Bonnie CTP., Louie Kam**. The literature of China in the twentieth century. New York: Columbia University Press, 1997 - p. 504
12. **Mostow Joshua** (Editor). Columbia Companion to Modern East Asian Literature. New York, NY, USA: Columbia University Press, 2003.- (pp. 411-417)

13. **Hsü Immanuel C.Y.**. The Rise of Modern China.(6th edition). Oxford University Press, 2000-p. 1052 (pp. 68-80; 426-430; 493-513)
14. **Rosemont Jr. Henry , Ames Roger T.** The Chinese Classic of Family Reverence. A philosophical translation of the XiaoJing. USA: University of Hawai‘i Press, 2009 – p. 133
15. **Williams Philip F.C.** Twentieth century fiction. in **Mair Vistor H.** (editor) The Columbia History of Chinese Literature. New York: Columbia University Press, 2001– (pp. 732-757)
16. **Yao Xinzhong.** An introduction to Confucianism. NY, USA: Cambridge University Press, 2007 - p. 344

Krievu valodā:

17. **Асланова. М.А.** «Журнал «Синь цинянь» и борьба с конфуцианской идеологией» в **Делюсин Л.П., Бокшанин А.А., Борох Л.Н.** (редакторы). Китай: Традиции и современность (сборник статей). Москва, изд.: Главная редакция восточной литературы издательства «Наука», 1976 – (184-196 стр.)
18. **Георгиевский С.** «Развитие доктрины Конфуция в классических книгах. Значение последних в деле управления империей» в **Царева Г.И.** (составитель). Все о Китае. Т.2. Москва: ООО ПФ «Полиграфист», 2002 - (55-76 стр.)
19. **Георгиевский С.** «Развитие доктрины Конфуция в китайской литературе» в **Царева Г.И.** (составитель). Все о Китае. Т.2. Москва: ООО ПФ «Полиграфист», 2002 – (76-84 стр.)
20. **Георгиевский С.** «Изречения и поговорки о сыновнем благочестии» в **Царева Г.И.** (составитель). Все о Китае. Т.2. Москва: ООО ПФ «Полиграфист», 2002 – (84-92 стр.)
21. **Георгиевский С.** «Введение законодательством Конфуцианского принципа» в **Царева Г.И.** (составитель). Все о Китае. Т.2. Москва: ООО ПФ «Полиграфист», 2002 – (93- 102 стр.)
22. **Гессе-Вартег Э.** « Нравы и обычаи китайянок» в **Царева Г.И.** (составитель). Все о Китае. Т.2. Москва: ООО ПФ «Полиграфист», 2002 – (546- 557 стр.)
23. **Кравцова М. Е.** История культуры Китая. (3-е изд., испр. и доп.) СПб.: издательство «Лань», 2003. – 416 стр.
24. **Кростовец. И.** Китайцы и их цивилизация. в **Рабинович М.И.** (составитель). Жизнь и нравы старого Китая. Популярная историческая библиотека. Смоленск: Русич, 2003 – (309 -344 стр.)

25. **Макгован Д.** Китайцы у себя дома. в **Рабинович М.И.** (составитель). Жизнь и нравы старого Китая. Популярная историческая библиотека. Смоленск: Русич, 2003 – (139-145 стр.)
26. **Малявин В.В.** Китайская цивилизация. М.: ИПЦ «Дизайн. Информация. Картография»: ООО «Издательство Астрель»: ООО «Издательство АСТ», 2003.- 627 стр.
27. **Меликсетова А.В.** (редактор). История Китая: Учебник. (4-е изд.) М.: Изд-во МГУ: Изд-во «ОНИКС», 2007- 751 стр.
28. **Серебряков Е.А., Родионов А.А., Родионова О.П.** Справочник по истории литературы Китая (XII в. до н.э. – начало XXI в.): имена литераторов, названия произведений, литературоведческие и культурологические термины в иероглифическом написании, русской транскрипции и переводе. М.: АСТ: Восток-Запад, 2005.- 333, [3] стр.
29. **Титаренко М.Л.** (главный редактор), **Феоктистов В.Ф.** (зам. главного редактора) Китайская философия. Энциклопедический словарь. Москва: «Мысль», 1994 - 576 стр.

Papild literatūra:

30. **Arakin V.D., Vigodskaya Z.СТР., Ijina N.N. and others.** NTC's new college Russian and English dictionary. Lincolnwood, Illinois, NTC Publishing Group, 1996 – p.523
31. **Darbiņa A., Gūtmanis A., Loginova O. un citi.** Krievu-Latviešu vārdnīca. Avots, 1997 – 580 lpp.
32. **Eihmanis Kaspars** (zinātniskais redaktors) un citi. Ķīniešu dzīves ainas: Cjin dinastijas laikā. Ārzemju mākslas muzeja kolekcija. Rīga: Ārzemju mākslas muzejs: Nordik, 2007 – 220 lpp.
33. **Kubler Cornelius C.** Vocabulary and Notes to Ba Jin's Jia. An aid for reading the novel. (4th printing) Cornell University East Asia Program. Ithaca, New York, 1994. - p. 288
34. **Staburova Jeļena.** Ķīniešu valodas īpašvārdi un to atveide latviešu valodā. Teorētiskie un praktiskie aspekti. Izd.: SIA “ Jāņa Rozes apgāds” , 2006 – 112 lpp.
35. **Ся Чжунъи** (главный редактор). Китайско-русский словарь. (汉俄词典) Изд. «Шаньбу иньшугуань», 2000. «Вече», 2003 – 1250 стр.

Interneta resursi:

36. <http://www.independent.co.uk/news/obituaries/ba-jin-511507.html> (Raksts par Ba Džjiņu (angļu. valodā)) (skatīts: 2009.gads marts)
37. <http://culture.people.com.cn/GB/22226/30600/30601/4929187.html> (Ba Džjiņa literatūras darbi (ķīniešu. valodā)) (skatīts: 2009.gads aprīlis)
38. <http://baike.baidu.com/view/1717.htm> (Ba Džjiņa Biogrāfija (ķīniešu valodā)) (skatīts: 2009.gads aprīlis)
39. http://news.xinhuanet.com/ziliao/2002-01/24/content_252296.htm (Informācija par Ba Džjiņu (ķīniešu valodā)) (skatīts: 2009.gads maijs)
40. http://news.xinhuanet.com/book/2005-10/17/content_3631337.htm (Ba Džjiņa fotogrāfijas) (skatīts: 2009.gads maijs)
41. http://news.xinhuanet.com/ziliao/2003-11/11/content_1172532.htm (Ba Džjiņa biogrāfija (ķīniešu valodā)) (skatīts: 2009.gads maijs)
42. <http://www.5156edu.com/writer.php?id=7596> (Ba Džjiņa Biogrāfija (ķīniešu valodā)) (skatīts: 2009.gads aprīlis)
43. <http://www.china.org.cn/english/2003/Nov/80700.htm> (Raksts par Ba Džjiņu. (angļu valodā)) (skatīts: 2009. gads aprīlis)
44. <http://search.eb.com/eb/article-9046167> (Britannica online Enciklopēdija) (skatīts: 2009.gads marts)
45. <http://www.nciku.com> (On-line ķīn.-angl, angl- ķīn.vārdnīca) (skatīts: 2009.gads maijs)
46. <http://wikipedia.org> (skatīts: 2009.gads maijs)

Pielikumi

Pielikums Nr.1

Bakalaura darbā izmantoti ķīniešu valodas vārdi

Tabula Nr.1

	Latviešu valodā	Ķīniešu hieroglifiskais pieraksts		Fonētiskais pieraksts	
		vienkāršots	tradicionāls	Piņjiņš	Veids-Džails
1.	„1989.g. reformas”	戊戌变法	戊戌變法	Wuxu bianfa	Wu-hsü-pien-fa
2.	„Apkopotas runas”	论语	論語	Lunyu	Lun-yü
3.	„Augstsirdība”, „spēja iztelties sevi cita cilvēka vietā”	恕	恕	Shu	Shu
4.	“Ausma” (izdevniecības nosaukums)	平明出版社	平明出版社	Pingming chubanshe	P`ing-ming-ch`u-pan-shê
5.	Ba Dzjiņš	巴金	巴金	Ba Jin	Pa-Chin
6.	Bakunins	巴枯宁	巴枯甯	Bakuning	Pa-k`u-ning
7.	Cao Sjuēcjiņš (rakstnieks)	曹雪芹	曹雪芹	Cao Xueqin	Ts`ao-Hsüeh-ch`in
8.	“Ceturtais maija kustība”	五四运动	四五運動	Wusi yundong	Wu-ssü-yün-tung
9.	„Cieņa pret vecākiem un godbijība pret vecākiem brāļiem”	孝悌	孝悌	Xiaoti	Hsiao-t`i
10.	„Cieņa pret vecākiem”	孝	孝	Xiao	Hsiao
11.	„Cieņas pret vecākiem kanons”	孝经	孝經	Xiaojing	Hsiao-ching
12.	„Cildenis vīrs”	君子	君子	Junji	Chun-chi
13.	Cjin dinastija (1644-1912g.)	清	清	Qing	Ch`ing
14.	Cjiņ dinastija (221-207 g. p.m.ē)	秦	秦	Qin	Ch`in
15.	Čendu (pilsēta)	成都市	成都市	Chengdu	Chêng-tu
16.	Čeņa Juņdžeņa (Ba Dzjiņa sieva)	陈蕴珍	陳蘊珍	Chen Yunzhen	Chên-Yün-zhên

17.	Čeņs Dusju	陈独秀	陈獨秀	Chen Duxiu	Ch`en-Tu-hsiu
18.	„Četrās grāmatas”	四书	四書	Si shu	Ssü-shu
19.	Daiļliteratūra (avīzes nosaukums)	小说月报	小說月報	Xiaoshuo yuebao	Hsiao-shuo-yüeh-pao
20.	Dens Sjaopins	邓小平	鄧小平	Deng Xiaopin	Têng-Hsiao-p`in
21.	Džou dinastija (1122-256 p.m.ē.)	周	周	Zhou	Chou
22.	Gomindana partija	中国国民党	中國國民黨	Zhongguo guomindang	Chung-kuo- kuo-min-tang
23.	Guan Juan apgabals	广元	廣元	Guangyuan	Kuang-yüen
24.	Guandžou pilsēta	广州市	廣州市	Guangzhoushi	Kuang-chou-shih
25.	„Gudrība”, „prātīgums”	智	智	Zhi	Chih
26.	Haņ dinastija (206.p.m.ē.- 220)	汉	漢	Han	Han
27.	Hu Ši (filozofs)	胡适	胡適	Hu Shi	Hu-Shih
28.	„Izcilu sieviešu biogrāfijas”	列女传	列女傳	Lienü zhuan	Lieh-nü-chüan
29.	Jameņs	衙门	衙門	Yamen	Ya-mên
30.	Jao (taisnīgs valdnieks, mītu varonis)	尧	堯	Yao	Yao
31.	„Jaunā jaunatne“ (žurnāls)	新青年	新青年	Xin qingnian	Hsin-ch`ing-nien
32.	Jihetuaņū (Bokseru) sacelšanas (1900-1901g.)	义和团运动	義和團運動	Yihetuan yundong	Yi-hê-tuan-yün-tung
33.	Jiņ-jaņ skola	阴阳家	陰陽家	Yinyang jia	Yin-yang-chia
34.	Juiji (viens no Ba Dzjiņa pseidonīmiem)	余一	余一	Yuyi	Yü-yi
35.	Jujs, taisnīgs valdnieks, mītu varonis	禹	禹	Yu	Yü
36.	Kans Jouveijs (reformators)	康有为	康有為	Kang Youwei	K`ang -Yu-wei
37.	Karš ar Japānu (1937-1945g.)	中国抗日战争	中國抗日戰爭	Zhongguo kangri zhanzheng	Chung-kuo-k`ang-jih-chan-chêng
38.	Konfūcijs (filozofs)	孔子	孔子	Kongzi	K`ung-tzū
39.	Kropotkins (krievu anarhists)	克鲁泡特金	剋魯泡特金	Kelupaotejin	K`o-lu-p`ao-t`e-chin
40.	„Kultūra un Dzīve” (izdevniecības nosaukums)	文化生活出版社	文化生活出版社	Wenhua shenghuo chubanshe	Wên-hua-shêng-huo-ch`u-pan-shê
41.	Kustība par jaunu kultūru	新文化运动	新文化運動	Xin wenhua yundong	Hsin-wên-hua-yün-tung

42.	Ķīnas komunistiska partija (ĶKP)	中国共产党	中國共產黨	Zhongguo gongchangdang	Chung-kuo- kung-ch`an-tang
43.	Ķīnas Republika (kopš 1912.g.)	中华民国	中華民國	Zhonghua minguo	Chung-hua- min-kuo
44.	Ķīnas literātu asociācija	中国作家协会	中國作家協會	Zhongguo zuojia xiehui	Chung-kuo-tso-chia-hsieh-hui
45.	Ķīnas literātu un mākslinieku asociācijas	中国文学艺术界联合会	中國文學藝術界聯合	Zhongguo wenxueyishujie lianhehui	Chung-kuo-wên-hsüeh-yi-shu-chieh-lien-hê-hui
46.	Ķīnas tautas konsultatīva padome	中国人民政治协商会议	中國人民政治協商會議	Zhongguo renmin zhengzhi xieshang huiyi	Chung-kuo-jên-min-chêng-chih-hsieh-shang-hui-yi
47.	Ķīnas Tautas Republika (Kopš 1949. gadā)	中华人民共和国	中華人民共和國	Zhonghua renmin gongheguo	Chung-hua-jên-min-kung-hê-kuo
48.	Li Dadžao (politiķis)	李大钊	李大钊	Li Dazhao	Li-Ta-chao
49.	Li Feigaņš (Ba Dzjiņa otrais vārds)	李芾甘	李芾甘	Li Feigan	Li-Fei-kan
50.	Li Jaotans (Ba Dzjiņa vārds)	李尧堂	李尧堂	Li Yaotang	Li-Yao-t`ang
51.	Lians Cjičao (reformators)	梁启超	梁啟超	Liang Qichao	Liang-Ch`i-chao
52.	„Lielā ģimene”, „apvienotā ģimene”	大家庭	大家庭	Da jiating	Ta-chia-t`ing
53.	Lielā kultūras revolūcija (1966-1976g.)	无产阶级文化大革命	無產階級文化大革命	Wuchan jieji wenhua dageming	Wu-ch`an- Chieh-chi-wên-hua-da-kê-ming
54.	„Liels lēciens”	大跃进	大躍進	Dayuejin	Ta-yüeh-chin
55.	Li Daohe (Ba Dzjiņa tēvs)	李道河	李道河	Li Daohe	Li-Tao-hê
56.	Li Juns (Ba Dzjiņa vecaistāvs)	李镛	李镛	Li Yong	Li-Yung
57.	Likumnieku skola	法家	法家	Fajia	Fa-chia
58.	Lu Sjuņš (rakstnieks)	鲁迅	魯迅	Lu Xun	Lu-Hsün
59.	Madzjans	麻将	麻將	Ma jiang	Ma-chiang
60.	Mājsaimniecība	户	戶	Hu	Hu
61.	Mao Dzeduns (politiķis)	毛泽东	毛澤東	Mao Zedong	Mao-Tsê-tung
62.	„Mazā ģimene”, „laulāta pāra ģimene”	小家庭	小家庭	Xiao jiating	Hsiao-chia-t`ing
63.	„Modernizācijas un atvērtības politika”	改革开放政策	改革開放政策	Gaige kaifang zhengce	Kai-kê-k`ai-fang-chêng-ts`ê
64.	Nandzjina (pilsēta)	南京	南京	Nanjing	Nan-ching

65.	„Otrais opija karš” (1856.-1860g.)	第二次鸦片战争	第二次鴉片戰爭	Dierci yapian zhanzheng	Ti-êrh-tz`ü-ya-p`ien-chan-chêng
66.	Pakalnīšānas (<i>koutou</i>)	叩头	叩頭	Koutou	K`ou-t`ou
67.	Pavasaru un rudeņu (Čuņcju) periods (722-477 p.m.ē.)	春秋	春秋	Chunqiu	Ch`un-ch`iu
68.	Peigaņš (viens no Ba Dzjiņa pseidonīmiem)	佩竿	珮竿	Peigan	P`ei-kan
69.	„Pieklājīgums”, „ētiski-rituālās normas”	礼	禮	Li	Li
70.	„Pieci kanoni”	五经	五經	Wu jing	Wu-ching
71.	„Pirmais opija karš” (1840 -1842g.)	第一次鸦片战争	第一次鴉片戰爭	Diyici yapian zhanzheng	Ti-yi-tz`ü-ya-p`ien-chan-chêng
72.	„Rituālu pieraksti”	礼记	禮記	Li ji	Li-chi
73.	„Sapnis sarkanā mājā” (romāns)	红楼梦	紅樓夢	Hongloumeng	Hung-lou-mêng
74.	Sarunvaloda (baihua)	白话	白話	Baihua	Pai-hua
75.	Sena literāra valoda (venjaņš)	文言	文言	Wenyan	Wên-yen
76.	Sičuaņas province	四川省	四川省	Sichuanshen	Ssü-ch`uan- shên , Szü-ch`uan- shên
77.	Simts ziedu kampaņa (1956-1957g.)	百花运动	百花運動	Baihua yundong	Pai-hua-yün-tung
78.	Siņhai revolūcija (1911.g.)	辛亥革命	辛亥革命	Xinhai geming	Hsin-hai-kê-ming
79.	Suņs Jatsens (politiķis)	孙逸仙	孫逸仙	Sun Yixian	Sun-Yi-sien
80.	Šanduņas province	山东省	山東省	Shandongshen	Shan-tung-shên
81.	Šanhaja (pilsēta)	上海	上海	Shanghai	Shang-hai
82.	Šuņs (taisnīgs valdnieks, mītu varonis)	舜	舜	Shun	Shun
83.	Taipinas sacelšanās (1850-1863(4)g.)	太平	太平	Taiping	T`ai-p`ing
84.	„Taisnīgums”, „pienākums”,	义	義	Yi	Yi
85.	Taivāna	台湾	台灣	Taiwan	T`ai-wan
86.	„Tikumība”	德	德	De	Tê
87.	„Trīspadsmit kanoni”	十三经	十三經	Shisan jing	Shih-san-ching
88.	„Uzticamība”, „uzticība”	忠	忠	Zhong	Chung

89.	„Vājprātīga dienasgrāmata“ (stāsts)	狂人日记	狂人日记	Kuangren riji	K`uang-jên-jih-chi
90.	Vanveņhuis (viens no Ba Džjiņa pseidonīmiem)	王文慧	王文慧	Wangwenhui	Wang-wên-hui

Ba Džjiņa daiļliteratūras darbu nosaukumi un romāna „Ģimene” personāžu vārdi. (kas izmantoti šī bakalaura darbā)

Tabula Nr.2

	Latviešu valodā	Ķīniešu hieroglifiskais pieraksts		Fonētiskais pieraksts	
		vienkāršots	tradicionāls	Piņjīns	Veids-Džails
1.	„Atgriežamās domas”	随想录	遼想錄	Suixianglu	Sui-hsiang-lu
2.	„Aukstās naktis”	寒夜	寒夜	Hanye	Han-yeh
3.	„Ba Džjiņa kopoto darbu krājums”	巴金全集	巴金全集	Ba Jin quanji	Pa-Chin ch`üen-chi
4.	„Ba Džjiņa daiļrades krājums”	巴金文集	巴金文集	Ba Jin wenji	Pa-Chin wên-chi
5.	„Bojāja”	灭亡	滅亡	Miewang	Mieh-wang
6.	„Ģimene”	家	家	Jia	Chia
7.	„Jaunā dzīve”	新生	新生	Xin sheng	Hsin-shêng
8.	„Liesma”	火	火	Huo	Huo
9.	„Lietus”	雨	雨	Yu	Yü
10.	„Migla”	雾	霧	Wu	Wu
11.	„Mīlestība” triloģija	爱情三部曲	愛情三部曲	Aiqing sanbuqu	Ai-ch`ing-san-bu-ch`ü
12.	„Palāta Nr. četri”	第四病室	第四病室	Di si bingshi	Ti-ssü-ping-shih
13.	„Pavasaris”	春	春	Chun	Ch`un
14.	„Rudens”	秋	秋	Qiu	Ch`iu
15.	„Stāsti par varoņiem”	英雄的故事	英雄的故事	Yingxiong de gushi	Ying-hsiung-tê-ku-shih
16.	„Straujā straume” triloģija	激流三部曲	激流三部曲	Jiliu sanbuqu	Chi-liu-san-pu-ch`ü
17.	„Zibens”	电	電	Dian	Tien
Romāna „Ģimene” personāžu vārdi					
18.	Cjiņa	琴	琴	Qin	Chin

19.	Džan kundze	张太太	張太太	Zhang taitai	Chang-t`ai-t`ai
20.	Džou kundze	周氏	周氏	Zhoushi	Chou-shih
21.	Gao	高	高	Gao	Kao
22.	Gao Dzjuehuis	高觉慧	高覺慧	Gao Juehui	Kao-Chüeh-hui
23.	Gao Džuemiņš	高觉民	高覺民	Gao Juemin	Kao-Chüeh-min
24.	Gao Dzjuesjiņ	高觉新	高覺新	Gao Juexin	Kao Chüehhsin
25.	Keans	克安	剋安	Ke`an	K`ê-an
26.	Kedings	克定	剋定	Keding	K`ê-ting
29.	Li Žuidzjue	李瑞珏	李瑞珏	Li Ruijue	Li-Jui-chüe
30.	Meija	梅表姐	梅諫姐	Mei biaojie	Mei-piao-chieh
31.	Minfena	鸣凤	鳴風	Mingfeng	Ming-fêng
32.	Šudžeņa	淑贞	淑貞	Shuzhen	Shu-ch`ên
33.	Šuhua	淑华	淑華	Shuhua	Shu-hua
34.	Vaņera	婉儿	婉兒	Waner	Wan-êrh
35.	Vang kundze	王氏	王氏	Wangshi	Wang-shih
36.	Vecaistēvs (vectēvs)/cienījams kungs Gao	爷爷 / 老太爷	爺爺 / 老太爺	Yeye/Laotaiye	Yeh-yeh/ Lao-t`ai-yeh

Pielikums Nr.2¹²¹

1. Ba Džiņš.

2. Ba Džiņa ģimene. (Uz šīs fotogrāfijas Ba Džiņu tur vecāmāte (trešā no kreisas puses)).

¹²¹ Avots: http://news.xinhuanet.com/book/2005-10/17/content_3631337.htm

3. „Dantes starptautiskas godalgas” pasniegšana.

Anotācija

Bakalaura darbs „Ba Dzjiņa romāns „Ģimene” un viņa Ķīnas „lielās ģimenes” iekārtas kritika” ir veltīts moderna Ķīnas rakstnieka Ba Dzjiņa romāna „Ģimene” analīzei, ar mērķi noskaidrot kādas Ķīnas tradicionālās „lielās ģimenes” iekārtas problēmas Ba Dzjiņš izcēla ar savu kritiku.

Darbs ir sadalīts četros posmos, pirmie trīs ir veltīti Ba Dzjiņa dzīves laika vēsturiskas situācijas aprakstam, Ba Dzjiņa biogrāfijas apskatam, kā arī Ķīnas tradicionālās ģimenes iekārtas apskatam. Šie posmi sniedz priekšstatu par romāna „Ģimene” radīšanas cēloņiem. Sniedz priekšstatu par konfuciāniskās tradīcijas lomu Ķīnas ģimenes iekārtas veidošanā, kā arī kopumā apraksta Ķīnas tradicionālās ģimenes iekārtas problēmas, vairāk uzsverot „lielās ģimenes” problēmas.

Ceturtais posms ir veltīts romāna „Ģimene” iepazīšanai un analīzei. Izpētot Ba Dzjiņa romānu „Ģimene”, tika noteiktas „lielās ģimenes” iekārtas problēmas, ko autors visvairāk izcēla savā romānā un tādas problēmas, kas romānā bija mazāk atspoguļotas.

The annotation

The Bachelor paper “Ba Jin’s novel “The Family” and his Chinese “large family” system’s criticism” is dedicated to the analyses of modern Chinese writer Ba Jin’s novel “The Family”. The aim of this Bachelor paper is to find out what kind of the Chinese “large family” system’s problems Ba Jin has stressed in his criticism the most.

This work is divided into four parts. The first is the describing of the China’s historical situation in the end of XIX century and the middle of XX century. The second part is dedicated to examination of the Ba Jin’s biography and the third part is Chinese traditional family system’s analysis. These parts give the idea of the novel “The Family” creation reasons; points to the idea of the Confucianism influence on Chinese traditional family system and in general describes the Chinese traditional “large family” system’s problems.

The fourth part is dedicated to familiarizing and analysing the novel “The Family”. Through the analysis of the novel “The Family” by Ba Jin criticised “large family” problems were determined.